

የምግብ ስርዓት እና ስርዓተ-ምግብ ረቂቅ አዋጅ ላይ የቀረበ ማብራሪያ

1. መግቢያ

መንግስት ሁሉም ኢትዮጵያውያን በማንኛውም ጊዜና ቦታ የምግብ ዋስትና እንዲኖራቸውና በበቂ ሁኔታና ጥራት ምግብ ማግኘታቸውን የማረጋገጥ ህገ መንግስታዊ ኃላፊነት አለበት። በተጨማሪም መንግስት የምግብና ሥርዓተ ምግብ ዋስትና ለሃገሪቱ እድገት ጉልህ ሚና ይጫወታል ብሎ ያምናል። ይህንን ከግንዛቤ በማስገባት የኢትዮጵያ መንግስት ባለፉት ዓመታት የተቀናጀና ሥር-ነቀል የኢኮኖሚያዊ ፕሮግራሞችን በመተግበሩ አሁን በሀገሪቱ ያለው ዕድገት ሊታይ ችሏል። ኢትዮጵያ ዝቅተኛ መካከለኛ ገቢ ካላቸው ሀገራት ተርታ ለመግባት ጥረት እያደረገች ሲሆን ይህንን ራዕይ እውን ለማድረግና ጽኑ የሆነ የኢኮኖሚ መሰረት ለመጣል የተማረና የበለፀገ የሰው ሀብት ልማት ወሳኝ ነው። ለዚህም ቁልፍ ሚና የሚጫወተው የተሰተካከለና የተመጣጠነ ምግብ ያገኘ ትውልድ መፍጠር ሲቻል ነው። በመሆኑም አሁን ያለውንና የወደፊቱን የኢኮኖሚ ዕድገት ለማስቀጠልና የሀገሪቱን የምግብና የሥርዓተ-ምግብ ዋስትና ለማረጋገጥ የበለጠ መስራት ያስፈልጋል።

የሥርዓተ-ምግብ አለመመጣጠን ችግር በዓለም፣ በክፍለ አህጉርና በሀገር አቀፍ ደረጃ ከፍተኛ የሆነ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ጉዳት እያስከተለ ሲሆን በአሁኑ ወቅት ከሚገኘው የዓለም ህዝብ ሰላሳ በመቶ የሚሆነው የችግሩ ሰለባ ነው።

በ2018 ዓ.ም ይፋ በተደረገው የጤናና የስነ ህዝብ ዳሰሳ ጥናት መሰረት በሀገራችን ኢትዮጵያ 40 በመቶ (6.6 ሚሊዮን) የሚሆኑት ህፃናት የቀነጨሩ፣ 5 በመቶ የቀጨጨፍ (832,887)ና 18 በመቶ (3 ሚሊዮን) የሚሆኑት ደግሞ ክብደታቸው ከሚጠበቀው በታች መሆናቸውን ያሳያል። መረጃዎች እንደሚጠቁሙት ከሆነ 67 በመቶ የሚሆነው በአሁኑ ወቅት የሚገኘው አዋቂ አምራች ሃይል እድሜው ከአምስት ዓመት በታች እያለ የቀነጨረ ነበር። ይህም ከፍተኛ የጤና ጉድለትን ያስከትላል፣ የትምህርት ውጤታማነት ይቀንሳል፣ ምርታማነትንና ፈጠራን ዝቅ እንዲል ያደርጋል።

የሀገሪቱን የምግብና ሥርዓተ-ምግብ ዋስትና እንዲሁም የመቀንጨርንና የመቀጨጨጭ ችግሮችን የሚያባብሱ በርካታ ምክንያቶች አሉ። ከእነዚሁም መካከል የህዝብ እድገት

ከምርት እድገት ጋር አለመመጣጠን፣ ዝቅተኛ ምርትና ምርታማነት፣ ደህንነቱና ጥራቱ ያልተጠበቀ የምርት ሂደትና የምርት አያያዝ ጉድለት፣ የድህረ ምርት ብክነት፣ ከፍተኛ የጥቃቅን ንጥረ-ምግቦች እጥረት ጥቂቶቹ ናቸው።

በሀገሪቱ የመቀንጨር ችግር አሁን ያለበት ሁኔታ አሳሳቢ ደረጃ ላይ ሲሆን ችግሩ በዚህ ከቀጠለ ዜጎች ለልዩ ልዩ የጤና ችግሮች፣ ለሞት የሚያጋልጥ ሲሆን በተጨማሪም የፈጠራ ችሎታና የትምህርት አቀባበል ላይ ውስንነት መኖርን እንዲሁም ህፃናቱ በጎልማሳነት እድሜያቸው ተላላፊ ላልሆኑ በሽታዎች የመጋለጥ ዕድላቸው የሚጨምርና የማምረት አቅማቸውን በከፍተኛ ሁኔታ የሚጎዳ ይሆናል።

የረቂቅ አዋጅን ማዘጋጀት ያስፈለገበት ዋና ዋና ምክንያቶች

1. የምግብ ስርዓት እና ስርዓተ ምግብ ስራዎችን በተቀናጀና ወጥነት ባለው መልኩ ትኩረት ተሰጥቶት የሚመራበት የህግ ማዕቀፍ ባለመኖሩ ምክንያት ስራው በየዘርፉ እና በየደረጃው ባሉ አመራሮች እና ባለሙያዎች የግል ተነሳሽነት እየተመራ ያለ በመሆኑ ሀገሪቱ በፖሊሲ ያስቀመጠቻቸውን ግቦችና በተለያዩ ዓለም አቀፍ ስምምነቶች የገባቸውን ግዴታዎችን በሚጠበቀው ልክ ማሳካትና መፈጸም አልተቻለም። የምግብ ስርዓት እና ስርዓተ ምግብ ስራዎች በአንድ ወይም በሁለት ተቋም ብቻ የሚከናወን ሳይሆን ዘርፈ ብዙ አካላትን በማሳተፍ ቀጣይነት እና ወጥነት ባለው መንገድ መከናወን የሚገባው ሲሆን እነዚህን አካላት ስራዎችን ተጠያቂነት ባለው መልኩ እንዲተገብሩ ተግባር እና ሀላፊነት በህግ ለይቶ መስጠት የሚገባ በመሆኑ፣ በተጨማሪም ለምግብና ሥርዓተ-ምግብ ፖሊሲና እስትራቴጂ፣ ለምግብ ስርዓት ትራንስፎርሜሽን ፍኖተ ካርታ እንዲሁም ለሰቆጣ ቃልኪዳን የፖሊሲ ማዕቀፍ ትግበራና ውጤት ለመከታተል የዘርፉ ተዋንያን የተደራጀ አመራርና አሠራር የማይተካ ድርሻ ያለው በመሆኑ ተግባሪ ሴክተሮችን በማሰባሰብና በማደራጀት በሁሉም ደረጃ በከፍተኛ የፖለቲካ አመራሩ ቀጥተኛ የመሪነት ሚና ባመላከተ መልኩ በሁሉም የአስተዳደር እርከን ሊተገበር የሚገባ ቀልጣፋና ውጤታማ የሆነ ህጋዊ ማዕቀፍ ያለው አሰራር መዘርጋት አስፈላጊ በመሆኑ ይህን አዋጅ ማዘጋጀት አስፈልጓል።

2. ምንም እንኳን የምግብ ስርዓት እና ስርዓተ ምግብን የተመለከቱ ፖሊሲዎች፣ ስትራቴጂዎች፣ ፕሮግራሞች እና ፍኖተ ካርታዎች ወጥተው ከፌደራል እስከ ክልል

ድረስ ባሉ ዘርፈ ብዙ አካላት እየተተገበረ ያለ ቢሆንም በፌዴራል እና በክልል ደረጃ ባሉ አካላት መካከል ጠንካራ ቅንጅት አለመኖር ፖሊሲዎችን በተሟላ መልኩ እንዳይፈጸም የሚያደርግ እና የሀገሪቱን የምግብ ስርዓት እና ስርዓተ-ምግብ ዓላማዎችን የማሳካት አቅም ዝቅ የሚያደርግ ሆኗል። ስለሆነም እነዚህን ዓላማዎች ለማሳካት በፌዴራል ደረጃ ያሉ አካላትን እንዲሁም በፌዴራል እና ክልል ደረጃ ያሉ አካላትን አቀናጅቶ የሚያስተባብር አካል የሚያስፈልግ በመሆኑ፤ የምግብ እና ስርዓተ-ምግብ ፖሊሲውን ለማስተግበር ከተቀመጡ ቁልፍ አቅጣጫዎች መካከል በብሔራዊ ደረጃ የምግብና ሥርዓተ-ምግብ ምክር ቤት እንደሚቋቋም የሚያስቀምጥ በመሆኑ አዋጁን ማዘጋጀት አስፈልጓል። የምግብ ስርዓት እና ስርዓተ ምግብ ስራዎች ዘርፈ ብዙ አካላትን ከፌዴራል እስከ ቀበሌ ደረጃ የሚያሳትፍ ሰሆን በፌዴራል ደረጃ በምክትል ጠቅላይ ሚኒስትሩ የሚመራና ሚኒስትር መስርዖ ቤቶች፣ የክልል ርዕሰ መስተዳድሮችና የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር፣ የድሬዳዋ አስተዳደርና፣ የፌዴራል ተጠሪ ተቋማት በአባልነት የሚሳተፉበት የከፍተኛ አመራር መድረክ ነው። ሆኖም በከፍተኛ አመራር መድረኩ የሚቀመጡ አቅጣጫዎች እና የሚሰጡ ወሳኔዎች የህግ መሰረት የሌላቸው በመሆኑ አቅጣጫዎቹን በአግባቡ መተግበር ላይ ክፍተት ሲፈጠር ቆይቷል። በቀጣይ ስራውን ተጠያቂነት ባለው መልኩ በመምራት የተቀመጡ ግቦችን ለማሳካት እጅግ አስፈላጊ በመሆኑ በህግ ማዕቀፍ የሚደራጅ ምክር ቤት ማቋቋምና ስልጣን እና ተግባር ማስቀመጥ እንዲሁም ለተመረጡ ዘርፎች የተናጠል ተግባር እና ሀላፊነት መስጠት በማስፈለጉ ነው።

3. የረቂቅ አዋጅ ዝግጅት ሂደት

ይህ ረቂቅ አዋጅ መነሻ ያደረገው በምግብ ስርዓት እና ስርዓተ ምግብን በተመለከተ ያሉ የፕሮግራምና የህግ ክፍተቶች ላይ የተከናወነ ጥናትን ሲሆን ከጥናቱ ግኝቶች መካከል የምግብ ስርዓት እና ስርዓተ ምግብ ስራዎችን የማስተባበር ስራው የህግ መሰረት የሌለው መሆኑ፣ በሴክተሮች መካከል የተግባርና የሀላፊነት መደረራብ፣ እንዲሁም የበጀት አያያዝ፣ የክትትል ስራዎችና የተጠያቂነት ክፍተት መኖሩ ፣ በፌዴራል እና ክልል አካላት መካከል የቅንጅት ስራ ደካማ መሆኑ ፣ የምግብ

ስርዓትን እና ስርዓተ-ምግብን የተመለከቱ ፖሊሲዎች እና ስትራቴጂዎች እስከታችኛው መዋቅር ድረስ ወርደው ውጤታማ በሆነ መልኩ እየተተገበሩ አለመሆናቸው፤ የከፍተኛ አመራር መድረኮች ሁሉንም ባለድርሻ አካላት ያካተቱ አለመሆኑ እና ሌሎች ግኝቶችም ተጠቅሰዋል። በዚህም መሰረት በጥናቱ ከቀረቡ ምክረ ሀሳቦች መካከል የምግብ ስርዓት እና ስርዓተ ምግብ ስራዎችን የሚያስተባብር ራሱን የቻለ አካል መቋቋም እንዳለበት፤ ይህ የሚቋቋም አካል የህግ ሰውነት ያለው እና ስልጣንና ተግባሩ በህግ የተደነገገ መሆን እንዳለበት፤ ይህ ምክር ቤት ሲቋቋም የእያንዳንዱ አባል ሚኒስትር መስረያ ቤት የስራ ድርሻ ተለይቶ መቀመጥ እዳለበት እና ሌሎች ምክረ ሀሳቦችም ተሰጥተዋል።

እነዚህን የጥናት ግኝቶች እና ምክረ-ሀሳቦችን መነሻ በማድረግ የህግ ረቂቅ ዝግጅት የተጀመረ ሲሆን የስርዓተ-ምግብ ባለሙያዎች፣ የምግብ ስርዓት ባለሙያዎች እና የህግ ባለሙያዎች ያሉበት አብይ ኮሚቴ ተዋቅሮ ረቂቅ አዋጁ ተዘጋጅቷል። የአዋጁ የመጀመርያው ረቂቅ ከተዘጋጀ በኋላ ረቂቁ ላይ ከቴክኒክ ኮሚቴ አባላት፣ ከክልል ተግባሪ ሴክተሮች፣ ከከፍተኛ ትምህርትና ምርምር ተቋማት፣ ከአጋር ድርጅቶች፣ ከግል ሴክተር ተወካዮች እና ሌሎችም አካላት ጋር የምክክር መድረክ በማዘጋጀትና ወይይት በማድረግ በረቂቅ አዋጁ ላይ ግብዓት በመሰብሰብ አዋጁን የማዳበር ስራ የተሰራ ሲሆን ጉዳዩ ይበልጥ በቀጥታ ለሚመለከታቸው ተቋማት በረቂቅ አዋጁ ላይ የጽሁፍ አስተያየት እንዲሰጡ በቁጥር መጤ/6/39/50 ልክን በጽሁፍ የተሰጡ አስተያየቶችን በማካተት የአማርኛ እና እንግሊዝኛ ረቂቅ ቅጂ እንዲዘጋጅ ሆኗል።

4. የረቂቅ አዋጁ ይዘት

1. የረቂቅ አዋጁን ይዘት ስንመለከት ረቂቅ አዋጁ አምስት ክፍሎች እና በ32 አንቀጾች የተዋቀረ ነው።
2. በረቂቅ አዋጁ ክፍል አንድ ስር የአዋጁ አጭር ርዕስ፣ በአዋጁ ውስጥ ጥቅም ላይ የዋሉ ቃላት እና ሀረጎች ትርጉም፣ የአዋጁ ተፈጻሚነት ወሰን፣ አዋጁ በመወጣቱ የሚያሳካው ዓላማ እና አዋጁን የሚያስፈጽሙ አካላት በአዋጁ አፈጻጸም ወቅት ሊከተሏቸው የሚገቡ መርሆዎች ተደንግገው ይገኛሉ። ተፈጻሚነት ወሰኑን በተመለከተ አዋጁ ተፈጻሚ የሚሆነው የምግብ ስርዓት እና ስርዓተ-ምግብ ስራዎችን በሚተገብሩ ክልሎች እና ፈጻሚ ተቋማት ላይ በመላ ሀገሪቱ ተፈጻሚ

እንደሚሆን የሚደነግግ ሲሆን በሀገሪቱ ሁሉም ክልሎች ከሚስተዋለው የስርዓተ ምግብ መዛባት ችግር አንጻር የምግብ ስርዓት እና ስርዓተ-ምግብ ስራዎች እንደ ክልሎች ተጨባጭ ሁኔታ በሁሉም አካባቢዎች ወጥነት ባለው መልኩ መተግበር ያለበት በመሆኑ አዋጁ በመላ ሀገሪቱ ተፈጻሚ እንዲሆን ታላቢ በማድረግ ተዘጋጅቷል። እንዲሁም ይህ አዋጅ የሚተገበርባቸው ዜጎች የሚገኙት በክልሎች በመሆኑ የሚወጣው ህግ በሁሉም አካባቢ ወጥነት ባለው መልኩ የሚተገበር ተመሳሳይ ይዘት ያለው መሆን ስላለበት የአዋጁ ተፈጻሚነት በመላ ሀገሪቱ እንዲሆን ተደርጎ ተዘጋጅቷል።

3. የረቂቅ አዋጁ ክፍል ሁለት ስለ ምግብ ዋስትና መብት የሚደነግግ ሲሆን በህገ መንግስቱ አንቀጽ 90(1) ላይ ሁሉም ኢትዮጵያዊ የምግብ ዋስትና እንዲኖረው እንደሚደረግ የሚደነግግ በመሆኑ የምግብ ዋስትና መረጋገጥ የሁሉም ዜጎች ሕገ-መንግስታዊ መብት ሆኖ ተቀምጧል። እንዲሁም በሁሉም የህይወት ዑደት ደረጃ ውስጥ የሚያልፉ ኢትዮጵያውያን ሁሉ የሥርዓተ-ምግብ ፍላጎታቸውን በማሟላት ለተሟላ ጤንነታቸው ሊረዳ የሚችል በማንኛውም ጊዜ ደህንነቱ የተጠበቀ፣ በቂና ጥራት ያለው ምግብ ማግኘት እንዳለባቸው በምግብ እና ስርዓተ ምግብ ፖሊሲው ተመላክቷል። በመሆኑም ይህንን መብት ከማረጋገጥ አኳያ በረቂቅ አዋጁ ክፍል ሁለት ላይ ማንኛውም ኢትዮጵያዊ የምግብ እና ሥርዓተ ምግብ ዋስትናው የመረጋገጥ፣ የሥርዓተ ምግብ አገልግሎት የማግኘት፣ እና ስለ ምግብ ስርዓት እና ሥርዓተ ምግብ መሰረታዊ ዕውቀት እና ግንዛቤ የማግኘት መብት እንዳለው ተደንገገዋል። የምግብ ዋስትና መብት ምንም እንኳን መንግስት አቅሙ በፈቀደ መጠን የሚያሟላው መብት ቢሆንም እንደ በህይወት የመኖር መብት፣ ተዘዋወሮ የመስራት መብት እና ለሌሎች መብቶች መሰረት የሚሆን መብት በመሆኑ እነዚህን የዜጎች መብቶች የሚያረጋግጡ ድንጋጌዎች በአዋጁ ማካተት ስላስፈለገ በመብት ደረጃ እንዲካተቱ ተደርጓል። ይሁንና የምግብ ዋስትና ማግኘት ስንል መንግስት ለእያንዳንዱ ዜጋ ምግብ የማቅረብ ግዴታ አለበት ማለት ሳይሆን መንግስት ዜጎች ደህንነቱ የተጠበቀ በቂ እና በንጥረ-ነገር ለበለጸገ ምግብ አካላዊ እና ኢኮኖሚያዊ ተደራሽነትን እንዲኖራቸው የማረጋገጥ ሀላፊነት እንዳለበት የሚያስቀምጥ ነው። በተጨማሪም በዚህ ክፍል በተጋላጭነት እና በልዩ ፍላጎቶቻቸው ምክንያት ልዩ ትኩረት የሚሰጣቸው የህብረተሰብ (ጨቅላ እና ታዳጊ

ህጻናት፣ ነፍሰጡር እና የሚያጠቡ እናቶች፣ አካል ጉዳተኞች፣ አረጋውያን እና የመሳሰሉት) የቅድሚያ መብት እንዳላቸው ተደንግጓል።

4. የረቂቅ አዋጁ ክፍል ፬ኛው ስለ ምግብ ስርዓት እና ስርዓተ-ምግብ ምክር ቤት የሚደነግግ ሲሆን ከላይ የአዋጁ አስፈላጊነትን በተመለከተ በተጠቀሱት ምክንያቶች መነሻነት ይህ የምግብ ስርዓት እና ስርዓተ-ምግብ ምክር ቤት በዚህ ክፍል እንዲቋቋም ተደርጓል። ምክር ቤቱ ክልሎች እና የምግብ ስርዓትና ስርዓተ-ምግብ ፈጻሚ ተቋማትን፣ እንዲሁም እንደ አስፈላጊነቱ በምክትል ጠቅላይ ሚኒስትሩ የሚወሰኑ ሌሎች ተቋማትን በአባልነት እንደሚይዝ ተጠቅሷል። በምክትል ጠቅላይ ሚኒስትሩ የሚወሰኑ ሌሎች ተቋማት እንዲካተቱ የተፈለገበት ምክንያት አሁን በስራ ላይ ያለው የከፍተኛ አመራር መድረክ አባላት የክልል ርዕሰ መስተዳድሮች፣ የከተማ ከንቲባዎች እና ሚኒስቴር መስርያ ቤቶች ሲሆኑ በምግብ ስርዓት እና ስርዓተ ምግብ ስራዎች ላይ ከፍተኛ ሚና ያላቸውን የልማት አጋር አካላት፣ የሲቪል ማህበረሰብ ድርጅቶች፣ የከፍተኛ ትምህርት ተቋማት፣ የሀይማኖት ተቋማት እና ማህበራትን አለማካተቱ ስራውን በተሟላ ሁኔታ ለመተግበር ክፍተት ሲፈጥር የቆየ መሆኑ በጥናት የተረጋገጠ በመሆኑ እነዚህ አካላት አስፈላጊነታቸው እየታየ በምክትል ጠቅላይ ሚኒስትሩ ወሳኔ የምክር ቤት አባል ቢደረጉ የምግብ ስርዓት እና ስርዓተ-ምግብ ስራዎችን በተሟላ እና ወጤታማ በሆነ መልኩ ማስተግበር የሚያስችል በመሆኑ ነው ።

በምግብ እና ስርዓተ ምግብ ፖሊሲው ላይ ምክር ቤቱ ሴክራታሪያት እንደሚኖረው የተቀመጠ በመሆኑ በክልሎችን እና ፈጻሚ ተቋማትን የሚያስተባብር፣ እንዲሁም የምክር ቤቱን ወሳኔዎች አፈጻጸም የሚከታተል ማስተባበርያ ጽ/ቤት በጤና ሚኒስቴር ስር የሚደራጅ ሲሆን ተጠሪነቱም ለምክር ቤቱ እና ለጤና ሚኒስቴር ይሆናል። ምክር ቤቱ አዋጁን ማስፈጸሚያ ስልጣን የተሰጠው በመሆኑ የማስተባበርያ ጽ/ቤቱ ተግባር እና ሀላፊነት ምክር ቤቱ በሚያወጣው መመሪያ እንደሚወሰን ተደንግጓል።

በዚህ ክፍል ስር የምክር ቤቱ ስልጣን እና ተግባር አንቀጽ 10 ላይ የተደነገገ ሲሆን አብዛኛው በዚህ ስር የተዘረዘሩት ስልጣን እና ተግባራት በቀድሞው አሰራር

የህግ መሰረት ባይኖራቸውም የከፍተኛ አመራር መድረኩ ሲያከናውኗቸው የቆዩ ተግባርና ሃላፊነቶች ሲሆኑ በዚህ አንቀጽ የተደረገው ነገር እነዚህ ተግባር እና ሀላፊነቶችን የህግ መሰረት እንዲኖራቸው በአዋጅ የመደንገግ ስራ ሲሆን ተጨማሪ ምክር ቤቱ ማከናወን የሚገባው ስልጣን እና ተግባራትም ተካተዋል።

በክልሎች ተመሳሳይ ምክር ቤቶችን ማቋቋምን በተመለከተ አዋጁ የምግብ ስርዓት እና ስርዓተ ምግብ ዝርዝር ተግባራትን የተመለከተ ድንጋጌ የያዘ ይሁን እንጂ ይህን የሚያስፈጽሙ ተቋማትን በተመለከተ በብሄራዊ ደረጃ ምክር ቤት እና የማስተባበሪያ ጽ/ቤት ከማቋቋም ባለፈ በየክልሉ ያሉ አስፈጻሚ አካላትን የተመለከተ ድንጋጌ አልያዘም። ይህም የሆነበት አንድም ከምንከተለው የፌደራል ስርዓት አንጻር ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ ክልሎች በራሳቸው ህጎች ምክር ቤቶችን አቋቁመው እና አደረጃጀቶችን ፈጥረው ስራውን እየተገበሩ ያሉ በመሆኑ ነው።

በአንቀጽ 12 ስር ክልሎች እና ፈጻሚ ተቋማት ከምግብ ስርዓት እና ስርዓተ-ምግብ አንጻር ሲያከናውኑት የሚገቡ ተግባር እና ሀላፊነቶች የወል ተግባር እና ሀላፊነት ተብለው ተደንገገው ይገኛሉ። ፈጻሚ ተቋማት ማለት የምግብ ስርዓት እና ስርዓተ-ምግብ ስራዎችን የሚያስፈጽሙ ሚኒስቴር መስርያ ቤቶች እና በስራቸው ያሉ ተጠሪ ተቋማት እንዲሁም ሌሎች የምክር ቤት አባል የሆኑ የመንግስት ተቋማት ሲሆኑ ከሌሎች የምክር ቤት አባላት በተለየ መልኩ ተግባር እና ሀላፊነት የተሰጣቸው ናቸው። ይህ አዋጅ እንዲወጣ ካስፈለገባቸው ምክንያቶች መካከል የምግብ ስርዓት እና ስርዓተ ምግብ ስራዎች ተጠያቂነት ባለው መንገድ እንዲመራ በማስፈለጉ ነው።

- 5. በአዋጁ ክፍል አራት ስር በየዘርፉ ያሉ ፈጻሚ ተቋማት በአንቀጽ 12 ላይ ከተሰጣቸው የወል ተግባር እና ሀላፊነቶች በተጨማሪ እያንደንዱ ዘርፍ እና ሌሎች የተመረጡ የመንግስት ተቋማት በሌሎች ህጎች ለዘርፉ ተቋማት ከተሰጡ ስልጣን እና ተግባር ባህሪያት አንጻር እና በሌሎች ህጎች ያልተሸፈኑ የምግብ ስርዓት እና ስርዓተ-ምግብን የሚመለከቱ የተናጠል ተግባር እና ሀላፊነት ተሰጥቷቸዋል።

6. በመጨረሻም በረቂቅ አዋጁ ክፍል አምስት ስር ልዩ ልዩ ደንጋጌዎች የተካተቱ ሲሆን ምክር ቤቱ አዋጁን ለማስፈጸም መመሪያዎችን የማውጣት ስልጣን ተሰጥቶታል። በየዘርፉ የስልጣንና ሃላፊነት አፈፃፀም እና ሪፖርት አቀራረብ በተመለከተ በልዩ ልዩ ደንጋጌዎች ስር እንዲካተት ተደርጓል።

5. ማጠቃለያ

በአጠቃላይ የምግብ ስርዓት እና ስርዓተ ምግብ ስራዎች በሀገሪቱ ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ እድገት ለማረጋገጥ፣ ጤናማ እና አምራች ዜጋ መፍጠር ላይ ትልቁን ድርሻ የሚወስድ ሲሆን ይህ ስራ ትውልድን ለመገንባት ለረጅም ጊዜ የሚሰራ ወሳኝ ስራ በመሆኑ ሁሉም ዘርፈ ብዙ ባለድርሻ አካላት በባለቤትነት እና በሀላፊነት ሊያከናውኑት የሚገባ ተግባር ነው። ይህን ከመወጣት አንጻር የዚህ አዋጅ መጽደቅ ስራዎቹ ከፌደራል እስከ ቀበሌ ድረስ ወጥነትና ተጠያቂነት ባለው መልኩ፣ በሚፈለገው ፍጥነት እና ደረጃ በላቀ ሁኔታ እንዲከናወኑ ትልቅ ድርሻ ያለው በመሆኑ ይህ ያሳቢ ተደርጎ ረቂቅ አዋጁ ሚኒስትሮች ምክር ቤት ቀርቦ እንዲጸድቅልን እንጠይቃለን።

የምግብ ሥርዓት እና ሥርዓተ ምግብ አዋጅ

በሀገራችን ከመቀንጨርና ሥርዓተ ምግብ መዘባት ጋር የተያያዙ ተላላፊ ያልሆኑ በሽታዎች መጠን መጨመር በጤና፣ በትምህርት፣ በአካባቢያዊ፣ በምርታማነትና በማሕበራዊ መስተጋብር ብሎም በሀገር ኢኮኖሚ ላይ የሚያሳድረውን አሉታዊ ተጽእኖ መቀነስና ማጥፋት በማስፈለጉ፤

በአለም አቀፍ፣ አህጉራዊ እና በሀገር አቀፍ ደረጃ ተለዋዋጭ የሆነውን ነባራዊ ሁኔታ ከግምት በማስገባት ሀገራችን የገባቻቸውን ስምምነቶችን እና የተቀመጡ የምግብ ስርዓትና ሥርዓተ ምግብ ግቦችን ማሳካት የሚያስችል አካሄድ መከተል በማስፈለጉ፤

የምግብ እና ሥርዓተ ምግብ ፖሊሲዎችንና ስትራቴጂዎች እና የምግብ ስረዓት ፍኖተ-ካርታ ተነድፈው በመተግበር ላይ ቢሆኑም ተግባራቶቹ ዘርፈ ብዙና የተለያዩ ባለድርሻ አካላትን ተሳትፎ የሚፈልግ፤ ተጠያቂነትን ሊያስከትል የሚችል ቅንጅታዊ አሰራርና ትስስር ለመፍጠር በሀገር አቀፍ ደረጃ በበላይነት የሚያስተባብር አደረጃጀት በማስፈለጉ፤

ለምግብ ሥርዓት እና ሥርዓተ ምግብ የሚያስፈልገውን መዋዕለ ንዋይ በዘላቂነት ለመመደብ፤ የሰው ሃይል መዋቅር ለማደራጀትና የማህበረሰቡን ተሳትፎና ባለቤትነት ለማሳደግ የሚያስችል የአሰራር ስርዓት መዘርጋት በማስፈለጉ፤

ሥርዓተ ምግብ ለልማት፤ ለሰላም ግንባታ ያለውን አስተዋጽኦ ከፍ በማድረግ በሰው ሰራሽና በተፈጥሮ አደጋዎች ምክንያት የሚፈጠረውን የስርዓተ ምግብ መዘባት ችግር ተጋላጭነት ለመቋቋም የሚያስችል አካሄድ መከተል በማስፈለጉ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ-መንግስት አንቀጽ 55 ንዑስ አንቀጽ 1 መሰረት የሚከተለው ታውጧል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የምግብ ሥርዓትና ሥርዓተ ምግብ አዋጅ ቁጥር-----/2018 ዓ.ም” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡-

- 1) “ምግብ” ማለት ማንኛውም የሚበላ ወይም የሚጠጣ፣ ደህንነቱና ጥራቱ የተጠበቀና ለሰው ልጅ ጠቃሚ ንጥረ ነገሮችን የያዘ ነው።
- 2) “ንጥረ ነገር” ማለት በምግብ ውስጥ የሚገኙ ጥቃቅን ማዕድናትና ቫይታሚኖች እና ሰውነታችን በብዛት የሚፈልጋቸው ገንቢ፣ ሃይል እና ጉልበት ሰጪ ነገሮችናቸው።
- 3) “የምግብ ሥርዓት” ማለት አካባቢን፣ ሰዎችን፣ ግብዓቶችን፣ ሂደቶችን፣ መሰረተ ልማቶችን፣ ተቋማትን እና ተዋናዮችን፣ ምግብ አመራረትን፣ ማቀነባበርን፣ ስርጭትን፣ ዝግጅት እና አመጋገብን፣ የምግብ አስተሻሻጫ እና አቀማመጥ፣ የምግብ ብክነትን እና አወጋገድ ተግባራትን በማስተሳሰር የእነዚህ ተግባራት ድምር የሆኑ ማህበራዊ፣ ኢኮኖሚያዊ እና አካባቢያዊ ውጤቶችን አጣምሮ የያዘ ነው።
- 4) “ሥርዓተ ምግብ” ማለት የስርዓተ-ምግብ አገልግሎት እና ተግባራትን በመተግበር ማህበረሰቡ ከስርዓተ-ምግብ ችግር ነጻ እንዲሆን የሚያስችል ስርዓት ነው።
- 5) “ፈፃሚ ተቋም” ማለት የምግብ ስርዓት እና ስርዓተ-ምግብ ስራዎችን የሚያስፈጽሙ ሚኒስቴር መስርያ ቤቶች እና ሌሎች የምክር ቤት አባል የሆኑ የመንግስት ተቋማት ናቸው።
- 6) “የምግብ ደህንነት” ማለት በምግብ ሰንሰለት ውስጥ፣ የተቀላቀሉ፣ በተፈጥሮ የሚገኙ ለጤና ጎጂ የሆኑ እና በካይ ነገሮች በምግብ ውስጥ አለመኖሩን የሚያረጋግጥ ሂደት ነው።

- 7) “የምግብ ጥራት” ማለት እንደ ጣዕም፣ ይዘት፣ መጻዛ እና ቀለም ያሉ ስሜታዊ ሳቢነትን፣ የአልሚ ምግብ ይዘትን፣ ደህንነትን እና የአመራረት ስነ-ምግባርን የሚያጠቃልል ነው።
- 8) “የምግብ ዋስትና” ማለት ማንኛውም ሰው በማንኛውም ጊዜ ንቁና ጤናማ ህይወት ለመምራት የሚያስችለውን የአመጋገብ ፍላጎት እና የምግብ ምርጫ የሚያሟላ ደህንነቱ የተጠበቀ በቂ እና በንጥረ-ነገር ለበለጸገ ምግብ አካላዊ እና ኢኮኖሚያዊ ተደራሽነትን ማረጋገጥ ነው።
- 9) “የሥርዓተ ምግብ ዋስትና” ማለት ለማንኛውም ሰው በማንኛውም ጊዜ፣ ንቁና ጤናማ ሕይወት ለመምራት የሚያስችለውን የአመጋገብ ፍላጎትና የምግብ ምርጫ የሚያሟላ በብዛት፣ በጥራት ፣ በስብጥር ፣ በንጥረ ነገር ይዘቱ የተሟላ እና ደህንነቱ የተጠበቀ ምግብ ሲመገብ፣ ንጽህናው በተጠበቀ አካባቢ መኖር ሲችልና በቂ የጤና አገልግሎትና እንክብካቤ ማረጋገጥ ነው።
- 10) “አፍላ ወጣት” ማለት ዕድሜያዊው ከ10 እስከ 19 ዓመት የሆኑ ወንዶችንና ሴቶችን የሚያካትት ሲሆን ይህም በሰውነት ላይ ለሚከሰተው ከፍተኛና ፈጣን የሆነ አካላዊ፣ የአዕምሮ እድገትን እና ስነ-ልቦናዊ እድገት የሚያስፈልገው የስርዓተ ምግብ ፍላጎት መሟሟት የሚገባበት እድሜ ነው።
- 11) “ጨቅላ እና ታዳጊ ህጻናት” ማለት ከወልደት እስከ 2 ዓመት ድረስ ያሉ ልጆችን የሚያካትቱ ሲሆን፣ በዚህ ወቅት ከፍተኛ አካላዊ፣ አእምሮአዊ እና ማህበራዊ እድገት የሚከሰትባቸው እና መራመድ፣ መናገር እና አካባቢን መቃኘት የሚጀምሩበት ወሳኝ የሰው ልጅ የእድገት ደረጃ ነው።
- 12) “የሥርዓተ ምግብ አገልግሎት” ማለት የሥርዓተ ምግብ ግንዛቤን ለመፍጠር፣ ጤናማ፣ የተመጣጠነ እና የተሰጣጠረ አመጋገብን ለማሳደግ እንዲሁም የሥርዓተ ምግብ ችግሮች እንዳይፈጠሩ ለመከላከል በፈፃሚ የምክር ቤት አባላት የሚሰጡ አገልግሎቶችና ተግባራትን የሚያካትት ሲሆን የሥርዓተ ምግብ ችግር ሲከሰትም የሚሰጠውን ህክምና የሚጨምር አገልግሎት ነው።
- 13) “የማህበረሰብ የስራ ቦታዎች” ማለት ማህበረሰቡ በጋራ ሆኖ እንደ አካባቢ ጥበቃ፣ የከተማ እና የገጠር የማህበራዊ ዋስትና እና አገልግሎት የሚሰጥባቸው እና ሌሎች ተመሳሳይ ስራዎችን የሚያከናውንባቸው ቦታዎች ናቸው።

- 14) “ክልል” ማለት በህገ-መንግስቱ አንቀጽ 47 መሰረት የተቋቋሙ ክልሎች ሲሆኑ የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር እና የድሬደዋ አስተዳደርን ይጨምራል፤
- 15) “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በህግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው
- 16) በወንድ ጾታ የተጠቀሰው አገላለፅ ለሴት ጾታም ያገለግላል፤

3. የተፈጻሚነት ወሰን

ይህ አዋጅ የምግብ ሥርዓትና ሥርዓተ ምግብ ስራዎችን በሚተገብሩ ክልሎች እና ፈጻሚ ተቋማት ላይ በመላ ሀገሪቱ ተፈጻሚ ይሆናል።

4. ዓላማ

የምግብ ስርዓትን በመተግበር፤ የሥርዓተ ምግብ አገልግሎቶችና በንጥረ ነገር የበለጸገ፤ የተሰባጠረ፤ ደህንነቱ የተጠበቀ ምግብ አቅርቦት በእኩልነትና በፍትሃዊነት ተደራሽ በማድረግ የዜጎችን አኗኗር ዘይቤ በማሻሻል ረጀም ዕድሜ የሚኖር፤ ጤነኛ እና አምራች ዜጋ መፍጠር፤

5. መርሆዎች

የምግብ ስርዓት እና ሥርዓተ ምግብ ስራዎች በሚከተሉት መርሆዎች መሰረት መመራት አለባቸው፡-

- 1) ሰብዓዊነት፤
- 2) ተደራሽነት
- 3) አሳታፊነት፤
- 4) ተጠያቂነት፤
- 5) ፍትሃዊነት፤
- 6) አካታችነት፤
- 7) ግልጽነት፤
- 8) አለማዳላት

ክፍል ሁለት

ስለ ምግብ ሥርዓት እና ሥርዓተ-ምግብ

6. ምግብ የማግኘት መብት

ማንኛውም ኢትዮጵያዊ፡-

- 1) የምግብ እና ሥርዓተ ምግብ ዋስትናው የመረጋገጥ፤

- 2) የሥርዓተ ምግብ አገልግሎት የማግኘት፤
- 3) ስለ ምግብ ስርዓት እና ሥርዓተ ምግብ መሰረታዊ ዕውቀት እና ግንዛቤ የማግኘት መብት

አለው።

7. ልዩ ትኩረት ስለሚሰጣቸው የህብረተሰብ ክፍሎች

- 1) የዚህ አዋጅ አንቀጽ 6 ድንገጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የሚከተሉት የማህበረሰብ ክፍሎች ልዩ ፍላጎታቸውን መሰረት ያደረገ ምግብና የሥርዓተ ምግብ አገልግሎት የማግኘት የቅድሚያ መብት አላቸው፡-
  - ሀ) ነፍሰጡር እና የሚያጠቡ እናቶች፤
  - ለ) ጨቅላ እና ታዳጊ ሀጻናት፤
  - ሐ) አፍላ ወጣቶች፤
  - መ) አካል ጉዳተኞች፤
  - ሠ) አረጋውያን፤
  - ረ) በተላላፊ ወይም ተላላፊ ያልሆኑ የጤና ችግሮች ምክንያት የስርዓተ ምግብ ህክምና የሚያስፈልጋቸው ዜጎች፤
  - ሰ) በተፈጥሮ ወይም ሰው ሰራሽ አደጋዎች ምክንያት ለስርዓተ ምግብ መዘባት የተጋለጡ ዜጎች፤ ወይም
  - ሸ) ወላጆቻቸውን ያጡ ሀጻናት እና የጎዳና ተዳዳሪዎች፤
- 2) በቅድመ አንደኛ፣ የመጀመሪያ እና መካከለኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የሚማሩ ተማሪዎች የተመጣጠነና ደህንነቱ የተጠበቀ ምግብ እንዲያገኙ ይደረጋል።
- 3) እናቶች በመንግስት፣ በግል እና በማህበረሰብ የስራ ቦታዎች ምቹ የማጥቢያ ቦታ እና በቂ ጊዜ እንዲያገኙ ይደረጋል።

ክፍል ሦስት

የምግብ ሥርዓትና ሥርዓተ ምግብ ምክር ቤት

8. መቋቋም

- 1) ብሔራዊ የምግብ ስርዓትና እና ሥርዓተ ምግብ ምክር ቤት (ከዚህ በኋላ “ምክር ቤት” ተብሎ የሚጠራ) በዚህ አዋጅ ተቋቁሟል።
- 2) ምክር ቤቱ ተጠሪነቱ ለምክትል ጠቅላይ ሚኒስትሩ ይሆናል።
- 3) ክልሎች እንደየ አደረጃጀታቸው እና አወቃቀራቸው መሰረት ምክር ቤት ያቋቁማሉ።

9. የምክር ቤቱ አባላት

- 1/ ምክር ቤቱ በምክትል ጠቅላይ ሚኒስትሩ ሰብሳቢነት የሚመራ ሆኖ ፦
  - ሀ) ክልሎች እና የምግብ ስርዓትና ስርዓተ-ምግብ ፈጻሚ ተቋማትን፣ እና
  - ለ) እንደ አስፈላጊነቱ በምክትል ጠቅላይ ሚኒስትሩ የሚወሰኑ ሌሎች ተቋማትን፣ በአባልነት ያካትታል።
- 2/ የጤና ሚኒስቴር የምክር ቤቱ አባል ሆኖ የምክር ቤቱን ማስተባበሪያ ጽ/ቤት በስሩ ያደራጃል፤ ጽ/ቤቱ ተጠሪነቱ ለምክር ቤቱ እና ለጤና ሚኒስቴር ይሆናል።
- 3/ የማስተባበሪያ ጽ/ቤቱ ተግባር እና ሀላፊነት ምክር ቤቱ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል።

10. የምክር ቤቱ ሥልጣንና ተግባር

ምክር ቤቱ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፦

- 1) በዚህን አዋጅ አንቀጽ 4 ስር የተቀመጠውን ዓላማ ያስፈጽማል፤
- 2) የምክር ቤቱንና የማስተባበሪያ ፅህፈት ቤቱን የስራ እቅድ መርምሮ ያፀድቃል፤
- 3) ፈጻሚ ተቋማት የምግብ ስርዓትና ሥርዓተ-ምግብ ተግባራትን በፖሊሲያቸው፣ ስትራቴጂያቸው፣ በፕሮግራማቸው እና በዕቅዳቸው ውስጥ አካተው መተግበራቸውን ያረጋግጣል፤
- 4) ፈጻሚ ተቋማት በተናጠል እና በጋራ የተሰጣቸውን የምግብ ሥርዓት እና ሥርዓተ-ምግብ ተግባራት በቅንጅት መወጣታቸውን ያረጋግጣል፤
- 5) የምግብ ስርዓትና ሥርዓተ ምግብ በተመለከተ ከፈጻሚ ተቋማት የሚቀርብለትን አፈፃፀም ይገመግማል፤ አቅጣጫ ያስቀምጣል፤
- 6) ፈጻሚ ተቋማት ለምግብ ስርዓትና ሥርዓተ ምግብ ስራዎች በቂ በጀት የሚመድቡበትን አቅጣጫ ያስቀምጣል፤

- 7) ክልሎች የምግብ ስርዓትና ሥርዓተ ምግብ ተግባራትን ከሀገር አቀፍ ፖሊሲዎች፣ ስትራቴጂዎች እና ፕሮግራሞች ጋር ተናበው መተግበራቸውን ይከታተላል፤ ይገመግማል፤
- 8) በምግብ ሥርዓትና እና ሥርዓተ ምግብ ጉዳዮች ላይ ይመክራል፤ የመፍትሔ አቅጣጫ ያስቀምጣል፤
- 9) የምግብ ስርዓትና ሥርዓተ ምግብ ለማስፈጸም የሚረዱ ሀገራዊ የአቅም ግንባታና የሀብት ማሰባሰብ ስልቶች ላይ አቅጣጫ ያስቀምጣል፤
- 10) ሀገራችን በምግብ ስርዓትና ሥርዓተ ምግብ ዘርፍ የገባቻቸውን ዓለም አቀፋዊ አህጉራዊና ሀገራዊ ስምምነቶችና ግቦች አፈፃፀምን ይከታተላል፤
- 11) በየደረጃው የምግብ ስርዓትና ሥርዓተ ምግብ ምክር ቤቶች እና አግባብነት ያላቸው መዋቅሮች እንዲቋቋሙ እና አስፈላጊው የሰው ኃይል እንዲመድቡ አቅጣጫ ያስቀምጣል፤ ይገመግማል፤
- 12) የምግብ ስርዓትና ሥርዓተ ምግብ የቴክኒክ ኮሚቴዎች እንዲቋቋሙ ያደርጋል፤
- 13) የምግብ ሥርዓት እና ሥርዓተ ምግብ ፕሮግራሞች ለሥርዓተ-ፆታ፣ አካባቢ ጥበቃ፣ ለተፈጥሮ አደጋ ተጋላጭነትን ለመቋቋም፣ ለልማት እና ለላም ምላሽ የሚሰጡ ሆነው መቀረባቸውን እና መተግበራቸውን ያረጋግጣል፤
- 14) የአዋጁን ዓላማ ለማስፈጸም የሚረዱ ሌሎች ተያያዥ ተግባራትን ያከናውናል።

11. የምክር ቤቱ የስብሰባ ስነ-ሥርዓት

- 1) ምክር ቤቱ በዓመት ሁለት ጊዜ መደበኛ ስብሰባ የሚያካሂድ ሲሆን እንደ አስፈላጊነቱ በሰብሰቢው ሲወሰን ወይም ከአባላቱ ከግማሽ በላይ የሚሆኑት ሲጠይቁ አስቸኳይ ስብሰባዎችን ሊያካሂድ ይችላል፤
- 2) ከአባላቱ ከግማሽ በላይ የሚሆኑት ሲገኙ ምዕላተ-ጉባኤ ይሆናል፤
- 3) የምክር ቤቱ ውሳኔ በድምጽ ብልጫ ይተላለፋል፤ ሆኖም ድምጽ እኩል ከሆነ ሰብሰቢው ውሳኔ ድምጽ ይኖረዋል፤
- 4) መደበኛ ስብሰባ ከመካሄዱ አንድ ወር ቀደም ብሎ የስብሰባ አጀንዳዎች እና ተያያዥ ሰነዶች ለአባላት እንዲደርስ ይደረጋል፤
- 5) ማንኛውም የምክር ቤቱ አባል በዕለቱ ለውይይት የሚቀርቡ ተጨማሪ አጀንዳዎች ማቅረብ ይችላል፤ በአብላጫ ድምፅ ሲደገፍ መወያያ ይሆናል፤

- 6) የምክር ቤቱ አባላት በመደበኛና በአስቸኳይ ስብሰባዎች ላይ ተወካይ መላክ የሚችሉት ከምክር ቤቱ ሰብሳቢ ፈቃድ ሲያገኙ ብቻ ይሆናል።
- 7) ምክር ቤቱ የራሱን የስብሰባ ሥነ-ሥርዓት መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

12. የክልሎች እና ፈጻሚ ተቋማት የወል ተግባርና ኃላፊነት

ክልሎች እና ፈጻሚ ተቋማት የሚከተሉት የምግብ ሥርዓት እና ሥርዓተ ምግብ የወል ተግባርና ኃላፊነት ይኖራቸዋል፡-

- 1) የምግብ ሥርዓት እና ሥርዓተ ምግብ ተግባራትን በስትራቴጂዎቻቸው፣ ፕሮግራሞቻቸው እና ዕቅዶቻቸው ውስጥ እንዲካተቱ እና በበጀት ተደግፈው እንዲተገበሩ ያደርጋሉ፣ አፈፃፀሙን ይከታተላሉ፣ ይገመግማሉ፤
- 2) ለማስተባበርያ ጽ/ቤቱ ወቅታዊ የሥራ እና የፋይናንስ ሪፖርት ያቀርባሉ፤
- 3) በጀት ይመድባሉ፤ አግባብነት ያለው መዋቅር እና የሰው ሃይል ያደራጃሉ፤
- 4) አዳዲስና ዘላቂ የፋይናንስ ምንጭ የሚያገኝበትን ስርዓተ ይዘረጋሉ፤ ከተለያዩ ምንጮች ሃብት ያሰባስባሉ፤ አግባብነት ባለው የፋይናንስ ህግ መሰረት ለታለመለት አላማ ያውላሉ።
- 5) የምግብ ስርዓትና ሥርዓተ ምግብ ክልሎች ሀገራዊ ፕሮግራሞች ጋር በተናበበና በተቀናጀ መንገድ መተግበሩን ይከታተላሉ፤
- 6) ሳይንሳዊ መረጃ በሚፈልጉ ጉዳዮች ላይ ጥናትና ምርምር እንዲካሄድ ያደርጋሉ፤
- 7) ምርጥ ተሞክሮዎችን ይቀምራሉ፤ ያስፋፋሉ፤
- 8) የአሰራር ሥርዓቶችን ይዘረጋሉ፤ የአቅም ግንባታ ስራዎችን ይሰራሉ፤
- 9) የምግብና ስርዓተ-ምግብ ፖሊሲና ስትራቴጂ እና የምግብ ስርዓት ትራንስፎርሜሽን ፍኖተ-ካርታ፣ የሰቆጣ ቃል ኪዳን ትግበራ የሚደግፉና የህብረተሰቡን አመለካከት የሚለውጡ የተግባራት ስራዎችን አካተው ይተገብራሉ፤
- 10) ሥርዓተ ምግብ ለልማት፣ ለሰላም ግንባታ ያለውን አስተዋጽኦ ከፍ በማድረግ ማህበረሰቡ በሰው ሰራሽና በተፈጥሮ አደጋዎች ምክንያት የሚፈጠረውን ሥርዓተ ምግብ ችግር ተጋላጭነት መቋቋም የሚያስችለው ዘላቂነት ያለው የማይበገር ማህበረሰብ አቅም እና ስርዓት ለመፍጠር የሚያስፈልጉ ተግባራትን ያቅዳሉ፤ ይተገብራሉ፤
- 11) በየስራ ክፍሎቻቸውና በየተጠሪ ተቋማቸው መካከል ተጠያቂነትን የሚያሰፍን ቅንጅታዊ አሰራርን ያጠናክራሉ፤

- 12) የምግብ ሥርዓት እና ሥርዓተ ምግብ ተግባራት በፍትሃዊነት፣ በተቀናጀና ነባራዊ ሁኔታውን ባገናዘበ መልኩ መፈጸማቸውን ያረጋግጣሉ፤
- 13) ልዩ ትኩረት ለሚያስፈልጋቸው የህብረተሰብ ክፍሎች ልዩ ትኩረት ሰጥተው ይሰራሉ፤
- 14) የምግብ ስርዓት እና ሥርዓተ-ምግብ ላይ የሚሰሩ መንግስታዊ ያልሆኑ ተቋማትን ያስተባብራሉ፣ አግባብነት ያለውን ድጋፍ ይሰጣሉ፣ ስራቸውንም ይከታተላሉ፤
- 15) የመረጃ ሥርዓትን ይዘረጋሉ፣ መረጃዎችን ያደራጃሉ፣ ይተነትናሉ፣ በመረጃ ላይ የተደገፈ ውሳኔ ይሰጣሉ፤
- 16) የሴቶችን እና ወጣቶችን ተጠቃሚነት የሚያጠናክሩና ማሳደግ የሚያስችሉ ቴክኖሎጂዎች ያስተዋውቃሉ፤ ምቹ ሁኔታዎችን ይፈጥራሉ፤
- 17) የምግብ ብክነትን ለመከላከል እና ለመቆጣጠር የሚያስችሉ አሰራሮችን ይዘረጋሉ፤
- 18) አየር ንብረት ለውጥ ጫና የሚቋቋም የምግብ ስርዓት ይገነባሉ፤
- 19) ለእናቶች የጡት ማጥቢያ የሚሆን ምቹ ቦታ ያዘጋጃሉ፤
- 20) በየመዋቅሮቻቸው ሥርዓተ-ምግብን ያማከለ እውቀትና ክህሎት ለህብረተሰቡ እንዲዳረስ ያደርጋሉ፤
- 21) በየተቋማቸው የሰራተኞች የሥርዓተ ምግብ ሁኔታን የሚያሻሽሉ አገልግሎቶች እንዲተገበሩ ያደርጋሉ፤
- 22) የትምህርት ቤት ምገባ ፕሮግራም እንደየተቋሞቻቸው ወይም እንደየ ክልላቸው ባህሪ ተግባራዊ ያደረጋሉ ወይም ይደግፋሉ፤
- 23) ሀገር በቀል መፍትሄዎችን የሚያጠናክር ለምግብ ሥርዓት እና ለሥርዓተ ምግብ ዘላቂ የትግበራ ሥርዓት እንዲፈጠር ያደርጋሉ፤
- 24) በተቋማቸው በየደረጃው ባሉ መዋቅሮች ውስጥ የስርዓተ ምግብ ግንዛቤ እንዲዳብር ምቹ ሁኔታ ይፈጥራሉ፤ አስፈላጊ የግንዛቤ ማስጨበጫ መድረኮችን ያደራጃሉ፤
- 25) ሌሎች ዓላማቸውን ለማስፈጸም የሚረዱና በምክር ቤቱ የሚሰጡ ተጨማሪ ተግባራትን ያከናውናሉ።

ክፍል አራት

የፈጻሚ ተቋማት የተናጠል ተግባር እና ሀላፊነት

13. የጤና ዘርፍ

የጤናዉ ዘርፍ ተቋም በሌላ ህግ የተሰጠው ተግባርና ኃላፊነት እንደተጠበቀ ሆኖ የምግብ ስርዓትና ስርዓተ ምግብን በተመለከተ የሚከተሉት ተግባርና ኃላፊነት ይኖረዋል፡-

- 1) የእናት ጡት ወተትንና ተጨማሪ የበለጸጉ የህፃናት ምግቦችን አጠቃቀምን የሚጠብቅና የሚያበረታታ ሥርዓት ይዘረጋል፤
- 2) የሥርዓተ ምግብ ችግር እንዳይከሰት የሚያስችሉ መከላከል-ተኮር የሥርዓተ ምግብ አገልግሎት ይሰጣል; ያስተባብራል፤
- 3) ለመካከለኛ እና ከፍተኛ አጣጣሪ የሥርዓተ ምግብ ችግር የተጋለጡ ነፍሱጡር እና የሚያጠቡ እናቶች፤ እንዲሁም እድሜያቸው ከወልደት እስከ 59 ወራት ድረስ ያሉ ህጻናትን በተመላላሽና በማስተኛት የሚሰጡ የህክምና አገልግሎቶችን ያስተባብራል፤ ይተገብራል፤
- 4) ወረርሽኝና ድንገተኛ የህብረተሰብ ጤና አደጋዎች ጋር በተያያዘ የሥርዓተ ምግብ ችግር እንዳይባባስ የሚያግዙ አገልግሎቶችን ተደራሽ ያደርጋል፤
- 5) የሥርዓተ ምግብ ችግር ለመከላከል እና ለማከም ለሚሰጡ የጤና እና የስርዓተ-ምግብ አገልግሎቶች የሚያስፈልጉ አቅርቦቶችና ግብዓቶችን ያቀርባል፤
- 6) የሥርዓተ ምግብ ግብዓቶች በሀገር ውስጥ እንዲመረቱ ከሀገር ውስጥ እና ከውጭ ባለሀብቶች ጋር ግንኙነት ይፈጥራል፤ ጥራታቸውንም ይቆጣጠራል፤
- 7) በቤተሰብ፣ ማህበረሰብ ደረጃ እና በትምህርት ቤቶች የውሃ፣ ሀይጅን እና ሳኒቴሽን ተግባራት ተጠናክረው እንዲተገበሩ ያደርጋል፤
- 8) ሥርዓተ ምግብ በትምህርት ካሪኩለም ውስጥ እንዲካተት ድጋፍ ያደርጋል፤ የሥርዓተ ምግብ አቅም ግንባታ ተግባራትን ያከናውናል፤
- 9) የሰው፣ የእንስሳትና የአካባቢ ጤና ታሳቢ ያደረገ የምግብ እና ስርዓተ-ምግብ ተግባራት መተግበሩን ያረጋግጣል፤
- 10) ሀገራችን ያወጣቻቸውን ከስርዓተ ምግብ ጋር የተያያዙ ፖሊሲዎችና ህጎች እንዲሁም በአለም አቀፍ ስምምነቶች በስራ ቦታ፣ በተቋማት፣ በንግድ አገልግሎት መስጫና በሚዲያዎች ወይም ሌሎች ማህበረሰብ የሚሰበሰቡባቸው ቦታዎች ላይ እንዲተገበሩ ከሌሎች ባለድርሻ አካላት ጋር በመተባበር ይሰራል፤
- 11) የሥርዓተ ምግብ ለልማት፣ ለሰብአዊ እርዳታ እና ለሰላም የሶስትዮሽ ጥምረት ተግባራትን ከሌሎች የሚመለከታቸው አካላት ጋር በመሆን ይተገብራል፤ ያስተባብራል

- 12) የተማሪዎች ምገባ ሀገር በቀል ከሆኑ፤ አካባቢን መሠረት ያደረጉና በንጥረ ምግብ ይዘታቸው ከበለፀጉ ከተለያዩ የምግብ ምድቦች የተመጣጠነ እና የተሰባጠረ እንዲሆን ማስተዋወቅ
- 13) ለትምህርት ቤት ምገባ አገልግሎት የሚቀርበውን ምግብ ደህንነትና ጥራት መከታተል፤ መቆጣጠር፤
- 14) የአንጀት ጥገኛ ትላትሎች ማከሚያ እንክብል ሲታሚን ኤ እና የፎሊክ አሲድ አገልግሎት ተማሪዎች እንዲያገኙ ያደርጋል፤ አፋጻጸሙን ይከታተላል፤
- 15) ለተማሪዎች፣ ለመምህራን እና በምግብ ዝግጅት ወቅታዊ የጤና ምርመራን ክትትል እንዲያገኙ ያደርጋል፤ አፋጻጸሙን ይከታተላል፤
- 16) በትምህርት ቤቶች የሚተገበሩ ጤናና ስርዓተ-ምግብ ለሚከናወነው ተግባራት ሀብት ያፈላልጋል፤ ስራ ላይ እንዲውል ያደርጋል፤
- 17) የዚህን አዋጅ ማስፈጸሚያ ህጎችን ያመነጫል፤

14. የግብርና ዘርፍ

የግብርና ዘርፍ ተቋም በሌላ ህግ የተሰጠው ተግባርና ኃላፊነት እንደተጠበቀ ሆኖ የምግብ ስርዓትና ስርዓተ ምግብን በተመለከተ የሚከተሉት ተግባርና ኃላፊነት ይኖረዋል፡-

- 1) በምግብ ስርዓቱ ውስጥ የግብርና ምርቶች ደህንነቱ የተጠበቀ፤ በንጥረ ነገር ይዘቱ የበለጸገ፤ የተሰባጠረ እና ጤናማነቱ የተጠበቀ ምግብ ተደራሽነትን በማረጋገጥ የምግብ አዘገጃጀት እና አመጋገብ እንዲኖር ያደርጋል፤
- 2) ከግብዓት አቅርቦት እስከ ድህረ-ምርት ብክነት ቅነሳ ባለው ሂደት ውስጥ የምግብ ደህንነት እና ጥራት ህጎች፣ ደረጃዎች፣ መስፈርቶች እና ስርዓቶች በሀገር አቀፍ እና ዓለም አቀፍ ደረጃ ያሉ ሳይንሳዊ መረጃዎችን እና መልካም ተሞክሮዎችን መሰረት ያደረገ መሆኑን ያረጋግጣል፤
- 3) በስነ-ህይወታዊ ዘዴ የሚበለጽጉ ምግቦች፣ እንዲሁም ዝርያን ለማሻሻል ጥቅም ላይ የሚውሉ ቴክኖሎጂዎችና መስፈርቶች እንዲዘጋጁ ያስተባብራል፤
- 4) በስነ-ህይወታዊ ዘዴ የሚበለጽጉ ምግቦችን ለማምረት እና ግብይት ለማከናወን በሚያስፈልጉ የማራቢያ ቴክኖሎጂዎችና የዕጽዋት ዘሮች ዝርዝር መግለጫ ላይ ተገቢ ቁጥጥር መደረጉን ያረጋግጣል፤

- 5) ፍላጎትን መሰረት በማድረግ የገጠር ልማታዊ ሴፍቲኔት ፕሮግራም እንዲተገበር ያደርጋል፤
- 6) በምግብ ስርዓት ውስጥ የድህረ ምርት አያያዝን የሚያሻሽልና የሚመረተው ምርት የምግብ እና ንጥረ-ነገር ብክንት የሚቀነስበትን ስርዓት ይዘረጋል፤
- 7) የግብርና ምርቶች በሚመረቱበት ወቅት ስነ-ምህዳርንና ተፈጥሮ ሀብትን ያማከሉ እንዲሆኑ ያደርጋል፤
- 8) የሰው፣ የእንስሳትና የአካባቢ ጤና ታሳቢ ያደረገ የምግብ ስርዓት መተግበሩን ያረጋግጣል፤
- 9) በምግብ ስርዓት ውስጥ ተሳታፊ ለሆኑ ባለድርሻ አካላት እና ለአነስተኛ እና ከእጅ ወደ አፍ ግብርና ላይ ለተሰማሩ አርሶ አደሮች የብድር፣ ኢንሹራንስ እና ሌሎች አገልግሎቶችን በፍትሃዊነት እና ዘላቂነት ባለው ሁኔታ ተደራሽ እንዲሆን ያመቻቻል፤
- 10) በአነስተኛ ደረጃ የምግብ ማቀነባበር እና እሴት መጨመር ተግባራትን ያስተዋውቃል፣ ያስተምራል፤
- 11) በአርሶ/አርብቶ አደር ማሰልጠኛ ማእከላት ኒውትሪሽን ተኮር ሰርቶ ማሳያዎችን እንዲኖሩ ይሰራል፤
- 12) በአርብቶ እና ከፊል አርብቶ አደር አካባቢዎች ያገናዘበ ድርቅን የሚቋቋሙ፣ በአጭር ጊዜ የሚደርሱና በምግብ ንጥረ ነገር ይዘታቸው የበለጸጉ የግብርና ምርቶች የተለያዩ የውሀ አማራጮችን በመጠቀም በማምረት የተሻለ አቅርቦት እንዲኖር ያደርጋል፤
- 13) በምግብ ንጥረ ነገር ይዘታቸው የበለጸጉ ሆኖም በተለያዩ ምክንያቶች በጊዜ ሂደት የተረሱ እና አዳዲስ የግብርና ምርቶችን በጥናት እንዲለዩ፣ እንዲመረቱ እና ጥቅም ላይ እንዲውሉ ያደርጋል፤
- 14) የግል ሴክተሩ በንጥረ ምግብ ይዘታቸው የበለጸጉና በሰነ-ህይወታዊ ዘዴ የተሻሻሉ የግብርና ምርቶችን እንዲያመርቱ ድጋፍ ያደርጋል፤
- 15) በትምህርት ቤት ምገባ መርሃ ግብር በታቀፉ አካባቢዎች ለምገባ የሚውሉ የሰብልና የእንስሳት ተዋፅኦ ምርቶች በበቂ ሁኔታ እንዲመረቱ ያደርጋል ድጋፍ እንዲደረግ ያረጋል፤

16) በትምህርት ቤቶች የሚመረቱ የጓሮ አትክልትና ፍራፍሬ ልማት ሥራዎችን መደገፍ፣ ተጠናክረው እንዲተገበሩ እና የተለያዩ ግብዓቶችን ድጋፍ እንዲያገኙ ያደርጋል።

17) የትምህርት ቤት ምገባ መርሃ-ግብሩን እና አርሶ አደሮች ጋር ትስስሩን እንዲፈጥሩ ያደርጋል።

18) በትምህርት ቤቶች ሊመረቱ የሚችሉ ሰብሎችን መለየትና ትምህርት ቤቶችን የግብርና ሞዴል እንዲሆኑ ያደርጋል።

15. የንግድ እና ቀጠናዊ ትስስር ዘርፍ

ንግድ እና ቀጠናዊ ትስስር ዘርፍ ተቋም በሌላ ህግ የተሰጠው ተግባርና ኃላፊነት እንደተጠበቀ ሆኖ የምግብ ስርዓትና ስርዓተ ምግብን በተመለከተ የሚከተሉት ተግባርና ኃላፊነት ይኖረዋል፡-

- 1) በሀገር አቀፍ ደረጃ ባለው የንግድ ስርዓት የምግብ አቅርቦት፣ ደህንነት፣ ጥራት፣ የተጠቃሚዎች መብት እና ወጤታማ እና ፍትሀዊ የምግብ ስርጭትን የሚያረጋግጡ ደረጃዎች እንዲዘጋጁ ያደርጋል። መተግበራቸውን ይቆጣጠራል።
- 2) ከምግብ ግብይት ጋር ተያይዞ ለምግብ ክምችት፣ ማቀነባበርያ እና ስርጭት የሚጠቅሙ ግብዓቶች እንዲቀርቡ ያደርጋል። የግብይት መሰረተ ልማቶች ይዘረጋል። ግንዛቤ እና የገበያ ትስስር እንዲፈጠር ያደርጋል።
- 3) በሀገር ውስጥ በመደበኛነት ጥቅም ላይ የሚውሉ እና የንጥረ ምግብ ይዘታቸው የበለጸጉ ምግቦች ተመጣጣኝ እና የተረጋጋ የምግብ ዋጋ እንዲኖራቸው ያረጋግጣል ፣ አላግባብ ማከማቸትን ይከላከላል
- 4) በመደበኛነት ጥቅም ላይ የሚውሉ እና የንጥረ ነገር ይዘታቸው የበለጸጉ ምግቦች ገቢ እና ወጪን ምጥጥንን ይወስናል።
- 5) በምግብ ሴክተር የተሰማሩ አነስተኛና መካከለኛ የንግድ ዘርፎችን ያጠናክራል።
- 6) በምግብ ንግድ ሰንሰለት ውስጥ የድህረ ምርት አያያዝን ያሻሽላል።

16. የኢንዱስትሪ ዘርፍ

የኢንዱስትሪ ዘርፍ ተቋም በሌላ ህግ የተሰጠው ተግባርና ኃላፊነት እንደተጠበቀ ሆኖ የምግብ ስርዓትና ስርዓተ ምግብን በተመለከተ የሚከተሉት ተግባርና ኃላፊነት ይኖረዋል፡-

- 1) የሥርዓተ ምግብ ችግር ለመቅረፍ በሀገር ውስጥ የሚመረቱ ምግቦችን በንጥረ-ነገር የበለጸጉ መሆናቸውን ይከታተላል።

- 2) የብሄራዊ በፋብሪካ ደረጃ የሚቀነባበሩ የምግብ ማበልጸግ ፕሮግራምን ይመራል፤ ያስተባብራል፤ አፈጻጸሙን ይከታተላል፤
- 3) የምግብ ማበልጸግ ግብዓቶችን እና የበለጸጉ ምግቦችን ለማምረት የሚያስፈልጉ ቴክኖሎጂዎችን ይመርጣል፤ ለአምራች ኢንዱስትሪዎች ያስተላልፋል፤
- 4) በንጥረ-ነገር የበለፀጉና ስትራቴጂካል ጠቀሜታ ያላቸው ምግቦች ጥራትና ደህንነታቸውን ጠብቀው እንዲመረቱ እና ጥቅም ላይ እንዲውሉ ያደርጋል ፤
- 5) ለምግብ ማበልጸግ የሚያስፈልጉ ግብአቶች በሀገር ውስጥ እንዲመረቱ እና ከውጭ የሚገቡ ግብዓቶችን ጥራታቸውንና ደህንነታቸው ተጠብቆ እንዲቀርብ የግሉን ሴክተርና የልማት አጋራትን ያስተባብራል፤ ተግባራዊነቱን ይከታተላል፤
- 6) በምግብ ማበልጸግ ለሚሰማሩ የአምራች ኢንዱስትሪ ባለሀብቶች በማሸን ተክላ እና በሙከራ ምርት የቴክኒካልና የማማከር አገልግሎት ይሰጣል፤
- 7) በምግብ ማበልጸግ ላይ ለሚሰማሩ የአምራች ኢንዱስትሪዎችን ለማስፋፋት የሚያስችሉ ፕሮጀክቶችን ፕሮፋይል ያዘጋጃል፤ በፕሮጀክት አፈጻጸም ላይ ክትትልና ድጋፍ ያደርጋል ለሚከሰቱ ችግሮች መፍትሔ ይሰጣል፤
- 8) የበለጸጉና ስትራቴጂካል ጠቀሜታ ያላቸው ምግቦች የሚያመርቱ አምራች ኢንዱስትሪዎች የምግብ ድህንነትና ጥራት ህጎች፣ ደረጃዎች፣ ና መስፈርቶች እንዲተገብሩ ያደርጋል፤
- 9) ለግብዓት ማከማቻ፣ ለምግብ ማምርቻ፣ ማሸጊያ፣ ለምርት ማከማቻ የሚጠቅሙ መሰረተ ልማቶች እንዲዘረጉ ድጋፍ ያደርጋል፤ ግንዛቤ እና የገበያ ትስስር እንዲፈጠር ያደርጋል፤
- 10) የምግብ ማበልፀግን በተመለከተ የአምራች ኢንዱስትሪውን ግንዛቤ ያሳድራል፤ የምክር አገልግሎትንና ንቅናቄዎችን ያስተባብራል፤ ያካሄዳል፤
- 11) ለሀገር ውስጥ ምግብ አምራቾችና አቀነባባሪዎች አስፈላጊ ማበረታቻዎችን በማድረግ በንጥረ ምግብ ይዘታቸው የበለጸጉ የምግብ አይነቶች እንዲጨምሩ ያበረታታል

17. የትምህርት ዘርፍ

የትምህርት ዘርፍ ተቋም በሌላ ህግ የተሰጠው ተግባርና ኃላፊነት እንደተጠበቀ ሆኖ የምግብ ስርዓትና ስርዓተ ምግብን በተመለከተ የሚከተሉት ተግባርና ኃላፊነት ይኖረዋል፡-

- 1) ለሀገር በቀል ምርቶች ትኩረት በመስጠት ሁሉም የመንግስት ከቅድመ አንደኛ፣ የመጀመሪያ ደረጃ እና መካከለኛ ደረጃ ትምህርት ቤቶች የሚማሩ ተማሪዎች

የተመጣጠነና ደህንነቱ የተጠበቀ የትምህርት ቤት ምግብ ፕሮግራም እንዲተገበር ያደርጋል፤

- 2) በትምህርት ቤቶች በንጥረ ምግብ ይዘታቸው የበለፀጉ የሰብልና የእንስሳት ተዋፅኦ ምርቶች በበቂ ሁኔታ እንዲመረቱ ትምህርት ቤት የጓሮ እርሻ እንዲተገበር ያደርጋል፤
- 3) ዘላቂ እና ከባቢያዊ ሁኔታን መሰረት ያደረገ ጤናማ የትምህርት ቤት ምግብ ፕሮግራም ለማስተባበር የሚያስችሉ ስልቶችን ይቀርጻል፤ይተገብራል፤
- 4) በትምህርት ቤት ውስጥ የጤና እና ስርዓተ ምግብ አገልግሎቶች፣ የውሃ፣ ሀይደንና ሳኒቴሽን ተግባራት፣የሴት ተማሪዎች የወር አበባ ንጽህና መጠበቂያ ቦታ እና ግብአት አቅርቦት እንዲሟሉና በጥራት እንዲተገበሩ ያስተባብራል፤አፈጻጸማቸውን ይከታተላል
- 5) እንደየአካባቢው ተጨባጭ ሁኔታ ትምህርት ቤቶች የምግብ ስርዓትና እና ሥርዓተ ምግብ ተግባራዊ ማስተማሪያ ማዕከል እንዲሆኑ ከሚመለከታቸው ባለድርሻ አካላት ጋር በመቀናጀት ያደርጋል፤ ከትምህርት ቤት ምግብ ጋራ ትስስር እንዲኖረው ይሰራል፤
- 6) የትምህርት ቤት ምግብ ፕሮግራም ስብጥር፣ ጥራት እና ደህንነት ለማሻሻል የሚያስችሉ ስትራቴጂዎች፣ ጋይድላይኖች፣ ደረጃዎችን ሌሎች ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመሆን ያዘጋጃል፤ተግባራዊ ያደርጋል።
- 7) ለትምህርት ቤት ምግብ ፕሮግራሞች የሚያስፈልግ የምግብ ግብዓት ግዥን ከአካባቢምርት ጋር እንዲተሳሰር ያደርጋል
- 8) ምግብ ስርዓትና ስርዓተ-ምግብ በስርዓተ-ትምህርት ውስጥ ያካትታል
- 9) ለትምህርት ቤት ምግብ ሀገር በቀል ከሆኑ፣ አካባቢን መሠረት ያደረጉና በንጥረ ምግብ ይዘታቸው ከበለፀጉ ከተለያዩ የምግብ ምድቦች የተሰባጠረ የምግብ ዝርዝር (Recipe/Menu) ማዘጋጀት፤

18. የሴቶች እና ማህበራዊ ጉዳይ ዘርፍ

የሴቶች እና ማህበራዊ ጉዳይ ዘርፍ ተቋም በሌላ ህግ የተሰጠው ተግባርና ኃላፊነት እንደተጠበቀ ሆኖ የምግብ ስርዓትና ስርዓተ ምግብን በተመለከተ የሚከተሉት ተግባርና ኃላፊነት ይኖረዋል፡-

- 1) በሀገሪቱ ባሉ ሌሎች ህጎች መሰረት ከስራ ቅጥርና ከስራ ቅጥር ውጭ የሚተገበሩ የማህበራዊ ዋስትና ስርዓቶች ያለውን የሀገሪቱ ሀብትና የዜጎችን ያአኗኗር ሁኔታ በማገናዘብ ዘላቂ እና ወጥ በሆነ ሁኔታ እንዲሻሻል ያደርጋል፤

- 2) የሴቶችና ወጣቶች አደረጃጀቶች ለስርዓተ ምግብ እና ሥርዓተ ምግብ ግንዛቤ ፈጠራ እንዲያከናውኑ አስፈላጊውን ድጋፍ ይሰጣል፤ ያስተባብራል፤ አፈጻጸሙን ይከታተላል፤
- 3) የማህበራዊ ዋስትና ተሳታፊ የሆኑና በዚህ አዋጅ ልዩ ትኩረት የሚሰጣቸው የማህበረሰብ ክፍሎች በምግብ ስርዓት እና ሥርዓተ ምግብ ሙሉ በሙሉ ተሳታፊነታቸውን እና ተጠቃሚነታቸውን ያረጋግጣል፤ ከሚመለከታቸው ፈፃሚ የምክር ቤት አባላት ጋር ቅንጅት እና ትስስር ይፈጥራል፤
- 4) በዚህ አዋጅ ልዩ ትኩረት የሚሰጣቸው የማህበረሰብ ክፍሎች የምግብና ሥርዓተ ምግብ ዋስትናቸው መረጋገጥ እንዲችሉ የተለያዩ የአቅም ግንባታ ተግባራትን ያከናውናል፤ ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመተባበር ይሰራል፤
- 5) የነፍሰጡርና የሚያጠቡ እናቶች የስራ ጫና ለመቀነስ ተስማሚ፤ ጊዜና ጉልበት ቆጣቢ ቴክኖሎጂዎች ተጠቃሚ እንድሆኑ ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመተባበር ይሰራል፤
- 6) አስፈላጊውን ስታንዳርድ በማዘጋጀት በግል እና በመንግስት ተቋማት ስር የህጻናት ማቆያ ማዕከላት እንዲገነቡ እና በተገቢው መንገድ ስራ ላይ እንድውሉ ድጋፍ ያደርጋል፤ ይቆጣጠራል፤
- 7) ሴቶች እና ህጻናት በከተማ እና በገጠር ልማታዊ ሴፍትኔት ፕሮግራም መካተታቸውን በማረጋገጥ ፕሮግራሙ በውጤታማነት እንድተገበር ያደርጋል፤ ከሌሎች ተቋማት ጋርም በትብብር ይሰራል፤
- 8) ከሴቶች እና ህጻናት አመጋገብ እና አኗኗር ጋር ተያያዥነት ያላቸውን ጎጂ ልማዳዊ ድርጊቶችን ለመቀነስ እና ለማስቀረት ተከታታይነት ያለው ግንዛቤ ፈጠራ እና ንቅናቄ ያደርጋል
- 9) የሴቶች የልማት ህብረት እና የማህበረሰብ አቀፍ አደረጃጀት በመጠቀም የምግብ ስርዓት እና ሥርዓተ ምግብ ትግበራዎች ውጤታማነት እንድጠናከር ግንዛቤ ይፈጥራል፤

19. የውሃ እና ኢነርጂ ዘርፍ

የውሀ እና ኢነርጂ ዘርፍ ተቋም በሌላ ህግ የተሰጠው ተግባርና ኃላፊነት እንደተጠበቀ ሆኖ የምግብ ስርዓትና ስርዓተ ምግብን በተመለከተ የሚከተሉት ተግባርና ኃላፊነት ይኖረዋል፡-

- 1) ሁሉን አቀፍ የውሃ፣ የአካባቢና የግል ንዕህና ተቋማትና አገልግሎት ተደራሽነትና ተጠቃሚነት ያረጋግጣል፤ አፈጻጸሙን ይከታተላል፤
- 2) የአየር ንብረት ለውጥን መቋቋም የሚያስችሉ ጉልበትንና ጊዜን ቆጣቢ የሆኑ የሀይል አማራጮች ለማህበረሰቡ ተደራሽ እንዲሆኑ ያደርጋል፤

- 3) ማህበረሰቡ የውሃ ተቋማትን በዘላቂነት ማስተዳደርና መጠቀም እንዲችል የውሃ፣ ሀይህ እና ሳኒቴሽን ኮሚቴዎች በህጋዊነት እንዲደራጁ፣ ዘላቂ የሆነ ገንዘብ ምንጭ እንዲፈጥሩ ያደርጋል።
- 4) ለትምህርት ቤቶች የንፁህ ውሃ መጠጥ አቅርቦት፣ መፀዳጃ ቤቶችን ግንባታ ደረጃቸውን የጠበቁ እንዲኖራቸው ያደርጋል።
- 5) ትምህርት ቤቶች ታዳሽና ኃይል ቆጣቢ ቴክኖሎጂዎችን ተጠቃሚ እንዲሆኑ ድጋፍ ያደርጋል።

20. የገንዘብ ሚኒስቴር

የገንዘብ ሚኒስቴር በሌላ ህግ የተሰጠው ተግባርና ኃላፊነት እንደተጠበቀ ሆኖ የምግብ ስርዓትና ስርዓተ ምግብን በተመለከተ የሚከተሉት ተግባርና ኃላፊነት ይኖረዋል፡-

- 1) ከተለያዩ ባለድርሻ አካላት ሀብት ለማሰባሰብ የሚያስችለውን የምግብ ስርዓት እና ሥርዓተ ምግብ እና የትምህርት ቤት ምገባ የፋይናንስ ስርዓት ይዘረጋል።
- 2) ከመንግስት እና ባለድርሻ አካላት የተመደበውን ገንዘብ ለሚመለከታቸው ፈፃሚ ሴክተሮች ያስተላልፋል። ለታለመለት ዓላማ መዋሉን ይከታተላል።
- 3) አዳዲስ የሀብት ምንጮች ማለትም ከግል ባለሀብቱ፣ ከአየር ንብረት ለውጥ ፋይናንሲንግና ሌሎች አማራጮች ለምግብ ስርዓትና ሥርዓተ ምግብ እንዲዘረጉ ያደርጋል።
- 4) የምግብ ስርዓተ እና ሥርዓተ ምግብ ተግባራት ዘላቂ የሆነ የሀብት ምንጭ እንዲያገኙ ያደርጋል።
- 5) የምግብ ስርዓተ እና ሥርዓተ ምግብ እና የትምህርት ቤት ምገባ የሀብት ፍላጎት የሀገሪቱ የበጀት አዋጅ አካል እንዲሆን ያደርጋል።
- 6) ለትምህርት ቤት ምገባ መርሃ-ግብር የሚያስፈልገውን የበጀት ርዕስ እንዲኖረው ያደርጋል።

21. የፕላን እና ልማት ዘርፍ

የፕላንና ልማት ዘርፍ ተቋም በሌላ ህግ የተሰጠው ተግባርና ኃላፊነት እንደተጠበቀ ሆኖ የምግብ ስርዓትና ስርዓተ ምግብን በተመለከተ የሚከተሉት ተግባርና ኃላፊነት ይኖሩታል፡-

- 1) የምግብ ስርዓት እና ሥርዓተ ምግብ ተግባራት በበጀት ተደግፈው የሀገሪቱ መሪ የልማት እቅድ አካል እንዲሆኑክትትል ያደርጋል፤
- 2) ከአየር ንብረት ለውጥ ፋይናንሲንግ የምግብ ስርዓት፣ ሥርዓተ ምግብ እና የትምህርት ቤት ምገባ ፕሮግራም ሀብት የሚያገኙበትን መንገድ ያመቻቻል፤
- 3) የምግብ ስርዓት እና ሥርዓተ ምግብ አፈጻጸም ጠቋሚዎች በሀገሪቱ የእድገት ጠቋሚዎች ውስጥ እንዲካተቱ በማድረግ አፈጻጸማቸው በመደበኛነት በስኮር ካርድ ክትትል እንዲደረግበት፣ በምክር ቤቱ እንዲገመገም ያደርጋል፤

22. የመስኖ እና ቆላማ አካባቢ ልማት ዘርፍ

የመስኖና ቆላማ አካባቢ ልማት ዘርፍ ተቋም በሌላ ህግ የተሰጠው ተግባርና ኃላፊነት እንደተጠበቀ ሆኖ የምግብ ስርዓትና ስርዓተ ምግብን በተመለከተ የሚከተሉት ተግባርና ኃላፊነት ይኖሩታል፡-

- 1) የመስኖ ፕሮጀክቶችን አጠቃቀምና አስተዳደር እንዲሁም የፋይናንስ አስተዳደር በተመለከተ ለመስኖ ውሃ ተጠቃሚ ለማህበረሰብ አባላት የአቅም ግንባታ ድጋፍ ያደርጋል፤
- 2) የተገነቡ እና በመገንባት ላይ ያሉ የመስኖ ፕሮጀክቶች በሰዎች ላይ የጤና፣ የደህንነት እና አካባቢያዊ ችግር እንዳያስከትሉ የክትትልና የቴክኒክ ድጋፍ ያደርጋል፡፡
- 3) የትምህርት ተቋማት በመስኖ እና በሰፋፊ የእርሻ ተጠቃሚ እንዲሆኑ ያደርጋል፤

23. የትራንስፖርት እና ሎጂስቲክስ ዘርፍ

የትራንስፖርት እና ሎጂስቲክስ ዘርፍ ተቋም በሌላ ህግ የተሰጠው ተግባርና ኃላፊነት እንደተጠበቀ ሆኖ የምግብ ስርዓትና ስርዓተ ምግብን በተመለከተ የሚከተሉት ተግባርና ኃላፊነት ይኖሩታል፡

- 1) በሚጓዙበትና በሚከማቹበት ወቅት በቀላሉ ሊባለሹ የሚችሉ የግብርና ምርቶች ብክነትን ለመከላከል የሚያስችል መመሪያ ያዘጋጃል፤ የቁጥጥር ስርዓት ይዘረጋል፡፡
- 2) የምግብ ደህንነትና ጥራት ለመጠበቅ ይቻል ዘንድ የምግብ ማከማቻ መጋዘኖችን ለምግብ አቅርቦት የሚረዱ የስርጭት ማዕከላት ስታንዳርዳቸውን በጠበቁ መልክ እንዲገነቡ ያደርጋል፡፡
- 3) የሎጂስቲክ አገልግሎት ከምግብ ስርዓትና ከ ስርዓተ-ምግብ ስትራቴጂ ጋር የተጣጣመ እንዲሆን ይሰራል

4) የምግብ ጥራትና የንጥረ-ነገር ይዘትን ለመጠበቅ የሚያስችል የትራንስፖርት ስታንዳርዶችን እንዲዘጋጁ ክትትልና ድጋፍ ያደርጋል።

24. የከተማ እና መሰረተ ልማት ዘርፍ

የከተማና መሰረተ ልማት ዘርፍ ተቋም በሌላ ህግ የተሰጠው ተግባርና ኃላፊነት እንደተጠበቀ ሆኖ የምግብ ስርዓትና ስርዓተ ምግብን በተመለከተ የሚከተሉት ተግባርና ኃላፊነት ይኖሩታል፡

- 1) የከተማ ሴፍቲኔት ፕሮግራምን በማጠናከር የማህበረሰቡ የስርዓተ ምግብ ሁኔታ እንዲሻሻል ያደርጋል
- 2) የከተማ ሴፍቲኔት ፕሮግራምን ከትምህርት ቤት ምገባ ፕሮግራም ጋር በቅንጅት የሚሰራበት አሰራር ይዘረጋል፤
- 3) ተላላፊ ያልሆኑ በሽታዎችን መከላከል የሚያስችሉ የዜጎችን የተሻሻለ የኑሮ ዜይቤ ያገናዘበ የከተማ መሰረተ ልማትን ያስፋፋል፤ በቂ ስፍራዎችንም ያዘጋጃል፤

25. የኢኖቬሽን እና ቴክኖሎጂ ዘርፍ

የኢኖቬሽን እና ቴክኖሎጂ ዘርፍ ተቋም በሌላ ህግ የተሰጠው ተግባርና ኃላፊነት እንደተጠበቀ ሆኖ የምግብ ስርዓትና ስርዓተ ምግብን በተመለከተ የሚከተሉት ተግባርና ኃላፊነት ይኖሩታል፡

- 1) ለምግብ ስርዓት እና ሥርዓተ ምግብ እንዲሁም ለትምህርት ቤት ምገባ ተግባራት ውጤታማ አፈጻጸም የሚያግዙ ፈጠራ እና ቴክኖሎጂዎች ያስፋፋል
- 2) የምግብ ስርዓት እና ሥርዓተ ምግብ ተግባራትን የአቅም ግንባታ ለማጠናከር እና በልህቀት የሚመሩ ተቁዋማትን በፈጠራ እና ቴክኖሎጂ አማራጮች ያደራጃል፤ ያግዛል

26. አደጋ ስጋት ስራ አመራር ኮሚሽን

የአደጋ ስጋት ስራ አመራር ኮሚሽን በሌላ ህግ የተሰጠው ተግባርና ኃላፊነት እንደተጠበቀ ሆኖ የምግብ ስርዓትና ስርዓተ ምግብን በተመለከተ የሚከተሉት ተግባርና ኃላፊነት ይኖሩታል፡

- 1) ሥርዓተ ምግብ ለልማት፤ ለሰብአዊ እርዳታ እና ለሰላም ያለውን አተዋጽኦ ከፍ በሚያደርግ መልኩ የሚከናወነውን የሶስትዮሽ ጥምረት ተግባራትን ከሌሎች የሚመለከታቸው አካላት ጋር በመሆን ይተገብራል፤
- 2) ባለድራሻ አካላት እና ማህበረሰቡን በማስተባበር አካባቢያዊ መፍትሔ ባላቸው ተግባራት የሰብአዊ እርዳታ ፍላጎቱን ለማሟላት የሚያከናውናቸውን ተግባራት ያስተባብራል፤
- 3) በሰው ስራሽ እና በተፈጥሮ ችግር ምክንያት ከቀያቸው የተፈናቀሉ ተማሪዎች የአስቸኳይ ትምህርት ቤት ምገባ ፕሮግራም እንዲያገኙ ያደርጋል፤

27. የመንግስት ኮሙኒኬሽን አገልግሎት

የመንግስት ኮሙኒኬሽን አገልግሎት በሌላ ህግ የተሰጠው ተግባርና ኃላፊነት እንደተጠበቀ ሆኖ የምግብ ስርዓትና ስርዓተ ምግብን በተመለከተ የሚከተሉት ተግባርና ኃላፊነት ይኖሩታል፡

- 1) ለሚዲያ ባለሙያዎች፣ ግንባር ቀደምና የእምነት አባቶች፣ ባህላዊና የማህበረሰብ መሪዎች እንዲሁም ሌሎች ባለድርሻ አካላት በምግብ ስርዓትና ሥርዓተ ምግብ ተግባራትና ግንዛቤ ላይ የአቅም ግንባታ ስልጠና እንዲሰጥ ያስተባብራል፡፡
- 2) ተግባሪ አካላት በሚያዘጋጁቸው የተግባራት መልክቶች ላይ የምግብ ስርዓትና ሥርዓተ ምግብ የሚዲያ ፓኬጅ ዝግጅት ያስተባብራል፡፡
- 3) ሁሉም ሚዲያዎች በጤና አመጋገብና አኗኗር ዘይቤ ላይ ማህበራዊ ሃላፊነታቸውን እንዲወጡ የሚያበረታታ ስርዓት እንዲፈጠርና ሃላፊነታቸውን እንዲወጡ ያስተባብራል፡፡
- 4) በስራ ላይ የዋሉና በፈጠራ የታገዙ የተግባራት ስልቶች ለምግብ ስርዓትና ሥርዓተ ምግብ ግንዛቤ ፈጠራና ንቅናቄ ስራዎች ለህብረተሰቡ ተደራሽ እንዲሆኑ ያደርጋል፡፡
- 5) የምግብ ስርዓትና ሥርዓተ ምግብ ግንዛቤ በማሳደግ የተፅዕኖ ፈጣሪዎችና ውሳኔ ሰጭዎች አቅም የሚገነባበት ሥርዓት እንዲዘረጋና እንዲጠናከር ይደረጋል፡፡
- 6) የግለሰብ፣ የቤተሰብና የማህበረሰብ እውቀት እንዲሻሻል የምግብ ስርዓትና ሥርዓተ ምግብ የግንኙነትና ተግባራት የመረጃ ስርዓትን ይዘረጋል፣ ያጠናክራል፡፡

ክፍል አምስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

28. ደንብና መመሪያ የሚወጣት ስልጣን

- 1) የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህንን አዋጅ ለማስፈጸም እንደ አስፈላጊነቱ ደንብ ሊያወጣ ይችላል።
- 2) ምክር ቤቱ ይህን አዋጅ እና በዚህ ንዑስ አንቀጽ 1 መሰረት የሚወጣውን ደንብ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል።
- 3) ክልሎች ከዚህ አዋጅ፣ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም ከሚወጣ ደንብ እና ምክር ቤቱ ከሚያወጣው መመሪያ ጋር በሚጣጣም መልኩ እና የየክልሎቻቸውን ነባራዊ ሁኔታ ያገናዘበ ዝርዝር ማስፈጸሚያ መመሪያ ሊያወጡ ይችላሉ።

29. የመተባበር ግዴታ

ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም ማንኛውም ሰው የመተባበር ግዴታ አለበት።

30. የስልጣንና ሃላፊነት አፈፃፀም እና ሪፖርት አቀራረብ

1/ ፈጻሚ የሆኑ ሚኒስትር መስርያ ቤቶች፡-

- ሀ) በዚህ አዋጅ የተሰጡ የዘርፍ ስራዎችን ይፈጽማሉ፣ ይመራሉ
- ለ) በዘርፉ ተጠሪ ተቋማት የሚፈጸሙ ተግባራትን ያስተባብራሉ፣ ይከታተላሉ፤
- ሐ) የዘርፋቸውን ዕቅድ እና ሪፖርት ለማስተባበሪያ ጽ/ቤቱ እና በህግ ስልጣን ለተሰጠው ተቋም ያቀርባሉ።

2/ የአደጋ ስጋት ስራ አመራር ኮሚሽን እና የመንግስት ኮሚኒኬሽን አገልግሎት በዚህ አዋጅ የተሰጣቸውን ተግባር እና ሃላፊነት በተመለከተ ዕቅድ እና ሪፖርት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ(1)(ሐ) መሰረት ያቀርባሉ።

3/ ክልሎች የዚህ አዋጅ እና የአዋጁን ማስፈጸሚያ ህጎች አፈጻጸምን በተመለከተ ዕቅድ እና ሪፖርት ለማስተባበሪያ ጽ/ቤቱ ያቀርባሉ።

31. ተፈጻሚነት የማይኖራቸው ሕጎች

ይህን አዋጅ የሚቃረን ማንኛውም አዋጅ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም ልማዳዊ አሰራር በዚህ አዋጅ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም።

32.አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል።

አዲስ አበባ ---- ቀን ---- ዓ.ም

ታዩ አጽቀሰላሴ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

Proclamation No.-----/2026

Food System and Nutrition Proclamation

WHERE AS, reducing the impact of malnutrition non-communicable diseases has great contribution for health, education, environment, productivity, social-interaction and national economy;

WHERE AS, adopting a law, taking into account the international, regional and national situations, is important to achieve the goals of food system and nutrition set under international conventions ratified by Ethiopia;

WHERE AS, effective implementation of nutrition policies, strategies, and Food System Road Map require the engagement of various stakeholders, and the establishment of a national coordinating body that ensures transparent and accountable coordination and governance;

WHERE AS, it is essential to create a system which enable sustainable allocation of resources, and establish human resource structure for the food system and nutrition to enhance community participation and ownership;

WHERE As, it is necessary to adopt an approach capable of withstanding nutritional imbalances caused by man-made and natural disasters, by enhancing the contribution of nutrition to development and peace building.

NOW, THEREFORE, in accordance with Article 55(1) of the Constitution of the Federal Democratic Republic of Ethiopia, it is hereby proclaimed as follows.

Chapter One
General Provisions

1. Short Title

This Proclamation may be cited as “Food System and Nutrition Proclamation No. -----/2026”.

2. Definitions

In this Proclamation, unless the context otherwise requires:

- 1) “**Food**” means any edible or drinkable substance that is safe, meets quality standards, and 7 essential nutrients necessary for human health.
- 2) “**Nutrient**” means substances found in food that include minerals, vitamins and essential elements that provide nourishment and energy for our body;
- 3) “**Food System**” means all the elements including environment, people, inputs, processes, infrastructures, institutions, and others; as well as activities that relate to the production, processing, distribution, preparation and consumption of food, and the output of these activities, including socio-economic and environmental outcomes.
- 4) “**Nutrition**” means a system that combines nutrition service and interventions to realize malnutrition free community.
- 5) “**Implementing Institution**” means sector Ministries and other government institutions that are members of the Council mandated to implement Food System and Nutrition activities.
- 6) “**Food safety**” means the assurance, throughout the entire food supply chain, that food does not contain contaminants, adulterants, or substances that are harmful to human health.
- 7) “**Food Quality**” includes sensory attributes like taste, texture, aroma, and colour; nutritional content; safety, and production ethics;
- 8) “**Food Security**” means ensuring any citizens at all times have physical, social and economic access to sufficient, safe and nutritious food to meet the dietary needs and food preferences for active and healthy living.
- 9) “**Nutrition Security**” means ensuring that any citizen, at all time, has access to sufficient, quality, diversified, nutritious and safe food to meet the dietary needs and food preferences to lead an active and healthy life as well as live in a hygienic environment with adequate health services and care.

- 10) "**Adolescent**" means a person between the age of 10 to 19 years with a high nutritional requirement in order to support rapid physical, mental, and psychological development.
- 11) "**Infants and Young Children**" refers to children from birth to 2 years of age. This is a critical stage of human development characterized by rapid physical, cognitive, and social growth, during which children begin to walk, speak, and explore their environment.
- 12) "**Nutrition Service**" means services and activities provided by implementing members of the National Council to create awareness about nutrition; promote healthy, balanced and diversified foods; and prevent the occurrence of nutritional problems, including treatment for malnutrition.
- 13) "**Community Work Places**" means places where communities work together such as environmental protection, urban and rural social safety net and services, and other similar activities.
- 14) "Region" means Regions established according to Article 47 of the Constitution and includes Addis Ababa City Administration and Dire Dawa Administration.
- 15) "**Person**" means any natural or juridical person;
- 16) Any expression in the masculine gender includes the feminine.

3. Scope of Application

This Proclamation is applicable throughout the country on all Regions and Implementing Institutions of food system and nutrition.

4. Objectives

To create healthy, productive and long-living citizens through improving citizens livelihood by implementing Food System; creating equitable access for nutrition services, availability and utilization of nutrient dense, diversified, and safe food;

5. Principles

Food system and nutrition activities shall be implemented based on the following principles:

- 1) Humanity
- 2) Accessibility
- 3) Participation
- 4) Accountability
- 5) Fairness
- 6) Inclusiveness

- 7) Transparency
- 8) Impartiality.

Chapter Two

Food System and Nutrition

6. The Right to Food

Every Ethiopian has the right to:

- 1/ food and nutrition security;
- 2/ get nutrition service;
- 3/ get basic knowledge and awareness about food system and nutrition.

7. Segments of Community requiring special attention

- 1/ Without prejudice to Article 6 of this Proclamation, based on their special need, the following segments of community have a privileged right to food and nutrition service:
  - a) Pregnant and breast-feeding mothers,
  - b) young child,
  - c) Adolescents,
  - d) Disable Persons,
  - e) Elders,
  - f) Citizens in-need of nutrition treatment due to communicable or non-communicable diseases,
  - g) Persons vulnerable to malnutrition due to natural or man-made disaster, or
  - h) Orphans and street children.
- 2/ Students in pre-primary, primary and middle level education shall get diversified and safe food.
- 3/ Mothers working in government, private and community work places shall get favorable breast-feeding place and adequate time.

Chapter Three

Food System and Nutrition Council

8. Establishment

- 1) National Food System and Nutrition Council (herein after called the “Council”), is established by this Proclamation.

- 2) The Council is accountable to the Deputy Prime Minister.
- 3) Regional States may establish their own Council, taking in to account their context and structural arrangements.

9. Members of the Council

1/ The Council shall be led by the Deputy Prime Minister, and has the following members:

- a) Regions and Implementing Institutions; and
- b) Other Institutions selected by the Deputy Prime Minister, as may be necessary

2/ Ministry of Health shall be the member of the Council and establish the coordinating Office; the Office shall be accountable to the Council and Ministry of health

3/ Duties and responsibilities of the Office shall be determined by the directive issued by the Council.

10. Powers and Functions of the Council

The Council has the following powers and functions:

- 1) Ensures the implementation of activities that enables the achievement of the objectives specified under Article 4 of this Proclamation;
- 2) Reviews and approves the annual plan of the Council and the Coordination Office;
- 3) Oversee and ensures that the implementing institutions mainstreamed and implement the food system and nutrition activities in their policies, strategies, programs and plans;
- 4) Ensures that implementing institutions discharge their individual and collective food and nutrition functions in a coordinated manner.
- 5) Reviews and set directions on the food system and nutrition performances of implementing institutions.
- 6) Set directions for implementing institutions to allocate adequate budget for food system and nutrition interventions:
- 7) Monitors and evaluates that Regions are implementing food systems and nutrition activities aligned with national policies, strategies and programs:
- 8) Deliberates and sets direction on food systems and nutrition issues:
- 9) Sets direction for capacity building and resource mobilization strategies to implement food system and nutrition;

- 10) Monitors the implementation of international and regional conventions and goals ratified by Ethiopia:
- 11) Supports and evaluates the establishment of food system and nutrition Councils, appropriate structures and deployment of the necessary human resource at all level;
- 12) Supports the establishment of food system and nutrition technical committees.
- 13) Ensures that food systems and nutrition programs are designed and implemented in a way that is responsive to gender, environmental protection, resilience to natural disaster, development and peace."
- 14) Performs other related functions necessary to implement the objectives of this Proclamation.

11. Meeting Procedures of the Council

- 1) The Council shall have two regular meetings per year; and it may call urgent meetings when the chair decides, or when more than half of the members request.
- 2) It becomes a quorum when more than half of the members are present in the meeting.
- 3) The decisions of the Council shall pass by majority vote; and when the vote becomes equal, the chair shall have a casting vote.
- 4) The agendas and related documents shall be delivered to the members of the Council one month before the regular meetings.
- 5) Each member of the Council can propose additional agendas; and if such agendas are supported by the majority vote, the Council shall discuss such agendas.
- 6) Any member of the Council may be represented in regular or urgent meetings, only if, the chair of the National Council allows to do so.
- 7) The Council may adopt its own meeting procedures guideline.

12. Common Duties and Responsibilities of Regions and Implementing Institutions

Regions and Implementing Institutions shall have the following common food system and nutrition-related duties and responsibilities:

- 1) Mainstream food system and nutrition interventions in their own strategies, programs and plans; monitor and evaluate its implementation

- 2) Present physical and finance reports timely to the Coordinating Office ;
- 3) Allocate budget, and organize appropriate structures and human resource.
- 4) Create innovative and sustainable finance system; mobilize resources from different legal sources; and utilize them in accordance with appropriate financial laws:
- 5) Implement food system and nutrition interventions in alignment with other national programs:
- 6) Conduct research and study on issues requiring scientific data:
- 7) Document and scale-up best practices.
- 8) Create working procedures; and build the capacity of their workers;
- 9) Mainstream and implement social behavioral change communications activities that support the implementation of food and nutrition policy and strategy, Sekota Declaration road map and the food system transformation roadmap to bring positive community attitude:
- 10) Plans and implements the necessary actions to create sustainable and resilient community capacities and systems through nutrition-centric humanitarian, development, and peace nexus.
- 11) Create and strengthen accountable coordination mechanisms within their structures and accountable institutions.
- 12) Ensure a fair, coordinated and context-specific implementation of food system and nutrition;
- 13) Give special attention to vulnerable segments of community.
- 14) Coordinate, and provide necessary supports for, non-governmental organizations working on food system and nutrition;
- 15) Create information systems, organize and analyze data, and make evidence-based decisions;
- 16) Introduce technologies which ensures the benefit of women and youth; and create conducive environments.
- 17) Establish preventive and controlling mechanisms for food waste.
- 18) Build climate resilient food system pertinent to their sectors:
- 19) Establish conducive breast-feeding places for mothers.

- 20) Enhance the basic nutrition knowledge of the community through their respective structures.
- 21) Implements services that improve nutritional status of employees.
- 22) Implement or support school feeding program based on their Institutional and Regional contexts
- 23) Create a system which strengthens indigenous solutions for sustainable implementation of food system and nutrition:
- 24) Create conducive environment to improve nutritional awareness in their respective institutional structures at all level; organize the necessary awareness creation platforms;
- 25) Perform other functions to be provided by the Council, which help to achieve their objectives.

Chapter Four

Unilateral Duties and Responsibilities of Implementing Institutions

13. Health Sector

Without prejudice the duties and responsibilities provided by other laws, the Health Sector has the following duties and responsibilities related to food system and nutrition:

- 1) Establish a system which promotes and safeguard utilization of breast milk and fortified complementary child foods:
- 2) Provides and coordinate preventive nutrition services to tackle malnutrition:
- 3) Coordinate and implement out-patient and in-patient medical services for pregnant and lactating mothers; as well as children from birth to 59 months of age suffering from moderate and severe acute malnutrition
- 4) Ensure accessibility of services that helps to prevent malnutrition related epidemics and public health emergencies;
- 5) Avail supplies and inputs for malnutrition prevention and treatment services.
- 6) Establishes linkages with domestic and foreign investors to enhance local production of nutrition supplies and regulate their quality:
- 7) Ensures water, hygiene, and sanitation practices are strengthened and effectively implemented at household and community levels;
- 8) Supports the incorporation of nutrition into educational curricula and conducts nutritional capacity building activities;

- 9) Ensures the implementation of food and nutrition activities considering human, animal and environmental health.
- 10) Coordinate and work in partnership with other stakeholders for the implementation of national and global commitments the country has entered on work places, institutions, business areas, medias or other community gathering places .
- 11) Coordinate and implement nutrition centric humanitarian, development, peace triple nexus in collaboration with other relevant
- 12) Promote locally adaptable, nutrient dense, and diversified home-grown school feeding program
- 13) Regulate the safety and quality of school feeding program menu;
- 14) Implement and follow-up Provision of deworming, Vitamin A, Iron and Folic Acid, and other services for students.
- 15) Conduct regular medical check-up for students, teachers and food handlers; and follow its implementation
- 16) Mobilize resources for health and nutrition activities implemented in school and follow its utilization;
- 17) Initiates laws for the execution of this proclamation;

14. Agriculture sector

Without prejudice the duties and responsibilities provided by other laws, the Agriculture Sector has the following duties and responsibilities related to food system and nutrition:

- 1) Ensures the preparation and consumption of foods through creating access to safe, nutritious, diversified, and healthy diet in the food system.
- 2) Ensures that food safety and quality laws, standards, requirements, and systems bases national and international scientific evidences and best practices, from input supply up to postharvest loses management,
- 3) Coordinates the development of technologies and standards for bio-fortified foods and genetic improvement
- 4) Ensure proper regulation is conducted over specifications of breeding technologies and plant seeds that are needed for the production and marketing of bio-fortified foods;
- 5) Implement need based rural productive safety net program;
- 6) Establishes a system that enhances postharvest management and reduction of food waste and nutrient loss in the food system.
- 7) Makes the production of agricultural products ecosystem and natural resources friendly;
- 8) Ensure the implementation of a food system that considers human, animals and environment health.

- 9) Ensure fair and sustainable access to loan, insurance and other services for stake holders participating in the food system and subsistent farmers;
- 10) Introduces and educates small scale food processing and value adding activities;
- 11) Implement for the existence of nutrition sensitive demonstration at farmers/pastoralists training centers
- 12) Improves the supply of drought-resistant, short-maturing and nutrient dense agricultural products using alternative water sources, in pastoral and semi-pastoral areas;
- 13) Promotes research-based identification, production and utilization of nutritious but neglected, due to various reasons, and new agricultural products;
- 14) Supports the private sector on the production of improved nutrient dense and bio-fortified agricultural products;
- 15) ensure the production of adequate crops and animal source foods for school feeding program.
- 16) Ensure and strengthen the production of school vegetable and fruits gardening activities and provision of different inputs.
- 17) ensure the linkage between farmers and school feeding program.
- 18) Identify crops for school Agricultural farming and make schools agricultural model.

15. Trade and Regional Integration sector

Without prejudice the duties and responsibilities provided by other laws, Trade and Regional Integration sector has the following duties and responsibilities related to food system and nutrition:

- 1) Ensure the preparation and monitor the Implementation of standards that ensure food supply, safety, quality, , consumers rights, and efficient and equitable food distribution at national level.
- 2) Ensure provision of supplies for food storage, processing, and distribution related to marketing of food, develops marketing infrastructure and; and creates awareness and market linkages;
- 3) Ensures foods that are regularly used within the country and are nutrients dense have balanced and stable food price; prevents illegal hoardings.
- 4) Decides import and export of staple and nutrients- dense foods
- 5) Strengthens medium and small-scale business organizations involved in food sectors
- 6) Improves postharvest management in food marketing network;

16. Industry sector

Without prejudice the duties and responsibilities provided by other laws, industry sector has the following duties and responsibilities related to food system and nutrition

- 1) Monitors the fortification of locally produced foods to prevent malnutrition
- 2) Leads, coordinates, and follows-up the implementation of the national large scale food fortification program;
- 3) Identify inputs of food fortification and necessary technologies to produce fortified foods; and transfer to manufacturing industries;
- 4) Promotes the production and consumption of nutrient dense and strategic foods in safe and quality manner;
- 5) Coordinates the private sector and development partners and oversees the inputs needed for food fortification are produced locally and imported inputs meet quality and safety standards;
- 6) Provides technical and consultancy service to investors engaging on fortified food production in machinery installation and trial production
- 7) Prepares a portfolio of projects to scale-up manufacturing industries engaged in food fortification; monitors and support project implementations; provides solutions for challenges;
- 8) Ensures manufacturing industries producing fortified and strategically important foods are implementing food safety and quality laws, standards, and requirements.
- 9) Assists for the development of infrastructures necessary for input storage, food production, packaging, food storage; creates awareness and market linkages;
- 10) Raises the awareness of manufacturing industries on food fortification; conducts and coordinates consultancy services and mobilizations;
- 11) Ensure incentive mechanisms for local food producers and processing industries to encourage the production of nutrient dense food varieties

17. Education sector

Without prejudice the duties and responsibilities provided by other laws, Education sector has the following duties and responsibilities related to food system and nutrition

- 1) Ensure the implementation of homegrown school feeding program for all governmental preprimary, primary and junior secondary school students
- 2) ensure the production of adequate nutrient dense crops and animal source foods in the school and facilitate the implementation of school yard Coordinates and monitors quality implementation of health and nutrition services in schools; i;
- 3) Formulates and implement coordination strategies that enables sustainable and contextualized healthy school feeding programs
- 4) Coordinate and follow up quality implementation of school health and nutrition services, water, hygiene and sanitation activities and provision of menstrual hygiene management spaces and materials at school level
- 5) 4)Coordinates with other sectors to make schools a learning hubs for food system and nutrition activities and link to school feeding program by considering their local context

- 6) In collaboration with other concerned stakeholders, prepares and implements strategies, guidelines, and standards for school feeding program;
- 7) Links procurement of school feeding programs food items with local production
- 8) Incorporates Food system and nutrition in the curriculum
- 9) Prepare locally adaptable, nutrient dense, and diversified home-grown school feeding menu

18. Women and Social Affairs sector

Without prejudice the duties and responsibilities provided by other laws, Women and Social Affairs sector has the following duties and responsibilities related to food system and nutrition

- 1) Ensures the improvement of social security systems of the formal and informal sectors implemented under other national laws, by taking into account the country's resources and the living conditions of citizens, in a coherent and consistent manner.
- 2) Coordinates and provides necessary support on nutrition and nutrition awareness raising works for women and youth associations; overseas implementation;
- 3) Ensures full participation and benefits of social SafetyNet participants and communities given special attention under this proclamation in food system and nutrition creates coordination and collaboration with the relevant executive members of the council.
- 4) Performs different capacity building activities that ensures Food system and nutrition security of members of the community who are given special attention by this proclamation; works in collaboration with relevant bodies;
- 5) Collaborate with relevant stakeholders, to promote utilization of appropriate, time and laborsaving technologies that reduces the workload of pregnant and lactating women;
- 6) Ensure and monitors the establishment and proper operation of child daycare at private and government institutions through preparing necessary standards; .
- 7) Ensures the inclusion of women and children into urban and rural productive safety-net programs for effective implementation of the program; works in collaboration with other institutions.
- 8) Conducts continuous awareness raising and advocacy works to reduce and eliminate harmful traditional practices related to feeding and livelihood of women and children;
- 9) Creates awareness to strengthen effective implementation of food system and nutrition activities. through women development union and community organizations.

19. Water and Energy Sector

Without prejudice the duties and responsibilities provided by other laws, Water and Energy Sector has the following duties and responsibilities related to food system and nutrition:

- 1) Ensures universal access to water, environment and personal hygiene institutions and services; overseas the implementation;
- 2) Ensures accessibility of time and resources efficient and climate resilient alternative energy sources to the communities.

- 3) Establishes water, hygiene, and sanitation committees through legal framework to enable the community sustainably manage and use water institutions; and to create sustainable source of income.
- 4) Ensure the provision of safe water supply, hygiene and sanitation facilities and improved latrine,
- 5) Ensure schools to have access for renewable and energy saving technologies

20. Ministry of Finance

Without prejudice the duties and responsibilities provided by other laws, **Ministry of finance** has the following duties and responsibilities related to food system and nutrition:

- 1) Establishes Food system and nutrition financial system that enables resource mobilization from different stakeholders.
- 2) Ensure the timely budget disbursement from government and stakeholders to implementing sectors; ensures its proper utilization for intended objectives.
- 3) Supports the establishment of a system for new financial sources for food system and nutrition from private sector, climate change financing and other sources.
- 4) ensures availability of sustainable financial sources for food system and nutrition interventions
- 5) Makes resource needs of food system and nutrition part of the country's budget proclamation.
- 6) Create budget code for school feeding program

21. Plan and Development sector

- 1) Without prejudice the duties and responsibilities provided by other laws, plan and development sector has the following duties and responsibilities related to food system and nutrition Ensures Food System and Nutrition interventions part of the country's sustainable development plan and be supported with budget;
- 2) Facilitates mechanisms for food system and nutrition to access climate change financing;
- 3) Ensure food system and nutrition performance indicators are integrated into the country's development indicators and regularly monitor through scorecard and to be reviewed by the council

22. Irrigation and Lowland development sector

- 1) Without prejudice the duties and responsibilities provided by other laws Irrigation and Lowland development sector has the following duties and responsibilities related to food system and nutrition ;
- 2) Provides capacity building support for irrigation and water users association members on utilization and management of irrigation projects and financial management.
- 3) Monitors and provides technical support for constructed and ongoing projects to prevent health, safety and environmental related risks;

23.. Transport and Logistics sector

- 1) Without prejudice the duties and responsibilities provided by other laws Transport and Logistics sector has the following duties and responsibilities related to food system and nutrition Issues directive and establish regulatory systems that prevents wastage of perishable agricultural products during transportation and storage;
- 2) Ensures the construction of food storages and distribution centers as per the standards to keep safety and quality food products.
- 3) Works for logistics services to be aligned with food system and nutrition strategy;
- 4) Monitor and provide support for development of transportation standards that preserves food quality and nutrient content;

24. . Urban and Infrastructure sector

- 1) Without prejudice the duties and responsibilities provided by other laws Urban and Infrastructure sector has the following duties and responsibilities related to food system and nutrition strengthen urban safety net program to Improves the nutritional status of the community
- 2) Create a system that integrate school feeding and urban safety net program
- 3) Expand urban infrastructures and prepare adequate space to prevent non-communicable disease taking into consideration citizens improved livelihood.

25. Innovation and Technology sector

Without prejudice the duties and responsibilities provided by other laws Innovation and Technology sector has the following duties and responsibilities related to food system and nutrition:

- 1) Expand innovations and technologies that support effective implementation of the food system and nutrition activities
- 2) Equip Centers of Excellence institutions with the necessary innovations and technologies to strengthen the implementation of food systems and nutrition activities.

26. Disaster Risk Management Commission

- 1) Without prejudice the duties and responsibilities provided by other laws Disaster Risk Management Commission has the following duties and responsibilities related to food system and nutrition: Implements nutrition centric, humanitarian, development peace triple nexus in collaboration with other stakeholders. .
- 2) Coordinates interventions that provide local solution to meet humanitarian assistance needs through mobilizing stakeholders and community.
- 3) Ensures emergency school feeding program for internally displaced students due to natural or man made

27. Government Communication Service

- 1) Without prejudice the duties and responsibilities provided by other laws Government Communication Service has the following duties and responsibilities related to food system and nutrition: Coordinates capacity building trainings on food system and nutrition communication for media experts religious and traditional leaders, and other stake holders.
- 2) Coordinates the preparation of food system and nutrition media packages for communication messages to be prepared by implementing sectors.
- 3) Coordinates creation of a system which encourages all medias to perform their corporate social responsibilities in promoting healthy diets and life style as well as perform their duties.
- 4) Ensures accessibility of existing and innovative communication approaches to the community, for food system and nutrition awareness creation and community mobilization.
- 5) establishes and strengthens a system that builds the capacity of influential persons and decision makers through food system and nutrition awareness creation.
- 6) Establish and strengthens information system to improve the knowledge of individuals, family and community on food system and nutrition;

PART FIVE

Miscellaneous Provisions

28 . Power to Issue Regulations and Directives

- 1) The Council of Ministers may issue regulations as may be necessary for the implementation of this Proclamation.
- 2) The Council may issue directives necessary for the implementation of this proclamation and a regulations issued under Sub-article (1) of this Article.
- 3) Regions may issue directives inconsistence with this proclamation, regulation issued for the implementation of this proclamation and a directive issued by the council as per their regional context

29. Duty to Cooperate

Any person shall cooperate for the implementation of this Proclamation.

30. Implementation of duties and responsibilities and reporting

- 1/ Implementing ministries shall;

- a) implement and oversee sectoral activities stipulated in this proclamation
- b) Coordinate and monitor sectorial activities implemented by their accountable institutions
- c) Submit their sectoral plan and report to the coordination office and to legally authorized institution

2/ disaster risk management commission and government communication service shall submit their plan and report regarding their duties and responsibilities given under this proclamation in accordance with sub Article (1 C of this Article).

3/ Regions shall submit their plan and report to coordination office regarding the enforcement of this proclamation and implementation laws of this proclamation.

31. Inapplicability of Laws

Any law or customary practice conflicting with this Proclamation shall have no applicability regarding matters covered by this Proclamation.

32. Effective Date

This Proclamation shall enter into force as of the date of its publication in the Federal Negarit Gazette.

Addis Ababa -----date -----2026

Taye Atskeselassie

Presidents of Federal Democratic Republic of Ethiopia